

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
ННІ БММ**

Кафедра обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи

Пояснювальна записка

до дипломної роботи магістра

на тему:

«Організація обліку та аудиту розрахунків з контрагентами
ТОВ «Люкс бухгалтерія»

Виконала: студентка 6 курсу, групи ОАз-61м

Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Пудлик Анастасія Юріївна

Керівник к.е.н., доц. Клим Н.М.

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

Львів – 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут БММ
Кафедра обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи
Освітній ступінь магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри обліку і аудиту

«18» 10 2024 року

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Пудлик Анастасія Юріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Організація обліку та аудиту розрахунків з контрагентами ТОВ «Люкс бухгалтерія»

керівник роботи к.е.н., доцент Клим Н.М.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «18» 10.2024 року №С-828

2. Термін подання студентом роботи 12.12.24 р.

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі і нормативні акти з обліку і методики аудиту розрахунків з контрагентами, дані звітності ТОВ «Люкс бухгалтерія», первинна документація ТОВ за темою роботи, підручники, наукові джерела за темою, фахові інтернет-видання тощо.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні основи організації обліку і аудиту розрахунків з контрагентами
2. Сучасний стан організації обліку розрахунків з контрагентами на ТОВ «Люкс бухгалтерія»

3. Організація аудиту розрахунків з контрагентами на ТОВ «Люкс бухгалтерія»
Висновки до розділу 1, Висновки до розділу 2., Висновки до розділу 3.
Висновки.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) 1. Основні показники діяльності ТОВ «Люкс бухгалтерія». 2. Способи безготівкових платежів та їх характеристика. 3. Види діяльності, що вважаються консалтинговими. 4. Аналіз ліквідності у ТОВ 5. Алгоритм співпраці консалтингових фірм з клієнтами. 6. Орієнтовна вартість послуг ТОВ «Люкс бухгалтерія» 7. Рахунки з обліку розрахунків з контрагентами 8. Приклад відображення в обліку консалтингових послуг у ТОВ. 9. Аналіз даних Балансу про стан розрахунків з контрагентами.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 18.10.24 р.

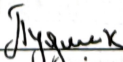
Керівник роботи
(підпис)

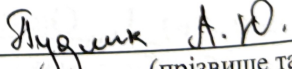

(прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

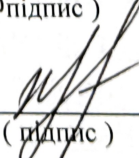
№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вступ	18.10.24.- 21.10.24.	
2.	Розділ 1	22.10.24. – 31.10.24.	
3.	Розділ 2	01.11.24. – 14.11.24.	
4.	Розділ 3	15.11.24. – 28.11.24.	
5.	Висновки і пропозиції, оформлення дипломної роботи та списку використаних джерел	29.11.24. – 09.12.24.	
6.	Перевірка на плагіат, здача дипломної роботи на кафедрі	10.12.24. - 12.12.24.	

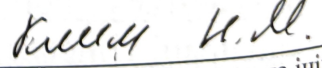
Студент

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Мета дипломної роботи – ознайомитися із методикою ведення обліку і аудиту розрахунків з контрагентами ТОВ «Люкс бухгалтерія» та розробити пропозиції щодо його вдосконалення.

Об’єкт дослідження обліково-звітний і контрольний процес на ТОВ «Люкс бухгалтерія» у 2019-2023 роках.

Предмет дослідження - господарська і фінансова діяльність ТОВ «Люкс бухгалтерія».

Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

В процесі дослідження охарактеризовано виробничо-господарську діяльність товариства та проведено аналіз основних показників діяльності вивчено сутність розрахунків з контрагентами та нормативне регулювання обліку і аудиту, методика обліку та аудиту та зроблено відповідні висновки за результатами досліджень.

Ключові слова: розрахунки з контрагентами, дебіторська заборгованість, зобов’язання, облік, аудит.

Сторінок – 80, рисунків – 18, таблиць – 17, використаних літературних джерел – 50.

Summary

The purpose of the thesis is to get acquainted with the method of accounting and auditing of settlements with counterparties of Lux Accounting LLC and to develop proposals for its improvement.

The object of the study is the accounting, reporting and control process at Lux Accounting LLC in 2019-2023.

The subject of the study is the economic and financial activity of Lux Accounting LLC.

The thesis consists of an introduction, three sections, conclusions and proposals, a list of used sources and appendices.

During the research, the company's production and economic activity was characterized and an analysis of the main activity indicators was carried out, the essence of settlements with counterparties and regulatory regulation of accounting and auditing, accounting and auditing methodology were studied, and appropriate conclusions were drawn based on the results of the research.

Keywords: settlements with counterparties, accounts receivable, arrears, accounting, audit.

Pages – 80, figures – 18, tables – 17, used literary sources – 50.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З КОНТРАГЕНТАМИ.....	10
1.1. Економічна сутність розрахунків з контрагентами.....	10
1.2. Економіко-правовий аналіз нормативної бази з організації обліку та аудиту розрахунків з контрагентами.....	21
Висновки до розділу 1.....	27
 РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З КОНТРАГЕНТАМИ НА ТОВ «ЛЮКС БУХГАЛТЕРІЯ»..	28
2.1. Фінансово-економічна характеристика ТОВ «Люкс бухгалтерія»	28
2.2. Організація обліку і оподаткування розрахунків з контрагентами на ТОВ «Люкс бухгалтерія».....	45
2.3. Пріоритетні напрями удосконалення організації обліку розрахунків з контрагентами.....	55
Висновки до розділу 2.....	60
 РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З КОНТРАГЕНТАМИ НА ТОВ «ЛЮКС БУХГАЛТЕРІЯ».....	62
3.1. Методичні прийоми організації аудиту.....	62
3.2. Оцінка результатів аудиту	66
3.3. Напрями оптимізації організації аудиту розрахункових операцій.....	71
Висновки до розділу 3	73
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Після 2014 року значний вплив на цей сектор мала децентралізація, євроінтеграційні процеси та зростання інтересу іноземних інвесторів. У 2022 році, в умовах війни, бізнес консалтингових послуг зіткнувся із серйозними проблемами, проте, стрімко розвивається, поступово інтегруючись у глобальну економіку. Сучасні виклики ринку, зокрема потреба у підвищенні ефективності бізнес-процесів, залучення інвестицій та адаптація до змін у законодавстві, стимулюють звернення підприємства до консалтингових послуг. Цей сектор охоплює широкий спектр напрямків, зокрема це й фінансовий, юридичний, управлінський, ІТ-консалтинг, маркетинг та стратегічне планування тощо.

Українському ринку консалтингових послуг притаманні основні характерні риси світового, оскільки переважну його частку займають компанії, що є представниками великих міжнародних гравців. Але основною значною проблемою залишається нерегульованість законодавчого визначення відповідного виду діяльності, що не дає можливості вести статистичну звітність підприємств за даним напрямом. Також виникають труднощі визначення структури та напрямів співпраці українських підприємств із консультантами, що зумовлює відсутність відповідних форм регламентації відповідних витрат у фінансовій звітності компаній [15].

Система обліку та аудиту є основою функціонування будь-якого сучасного підприємства. Особливо важливою є організація обліку розрахунків із контрагентами, оскільки вона прямо впливає на фінансову стійкість, партнерські відносини та репутацію компанії. Вибір теми дослідження зумовленості забезпечення вдосконалення існуючих підходів до обліку, що сприяло підвищенню прозорості обліково-аудиторських процедур.

Товариство з обмеженою відповідальністю "Люкс Бухгалтерія" – сучасне підприємство, яке забезпечує широкий спектр фінансових послуг. Його діяльність потребує чіткої організації розрахунків з клієнтами, партнерами та

постачальниками. Саме тому обрана тема є актуальною, оскільки якісна організація обліку з контрагентами забезпечує безперебійне функціонування бізнесу, дозволяє уникнути фінансових втрат і створює передумови формування ефективної облікової системи та дотримання платіжної дисципліни.

Крім того, глобалізація бізнес-процесів і цифровізація економіки вимагають від підприємств використання сучасних інформаційних технологій у веденні обліку та аудиту. Інтеграція інноваційних підходів не лише полегшення автоматизації процесів, але й зменшує ризик виникнення помилки при формуванні обліково-звітної та аудиторської інформації фірми.

У роботі досліджуються організаційні та методологічні аспекти обліку і аудиту розрахунків з контрагентами на прикладі ТОВ "Люкс Бухгалтерія" (далі ТОВ). У рамках дослідження буде проаналізовано поточний стан системи обліку та аудиту на підприємствах, визначено основні проблеми та запропоновано шляхи удосконалення організації обліку і аудиту на ТОВ.

Мета дослідження у даній магістерській роботі полягає у вивченні існуючої практики ведення обліку і аудиту розрахунків з контрагентами ТОВ.

Предметом дослідження є існуюча практика обліку і аудиту розрахунків з контрагентами консалтингової фірми.

Об'єктом дипломного дослідження виступає обліково-звітний і аудиторський процес ТОВ.

Для досягнення мети, у дипломній роботі необхідно вирішити наступні завдання:

- Визначити сутність розрахунків з контрагентами;
- Ознайомитись із нормативно-правовим забезпеченням обліку і аудиту розрахунків з контрагентами;
- Дослідити та узагальнити практику організації обліку та аудиту розрахунків з контрагентами на ТОВ;
- Провести оцінку економічних показників діяльності ТОВ;

- Розробити пропозиції з удосконалення організації обліку і аудиту на ТОВ.

Результати дослідження представлені у трьох розділах:

- Теоретичні основи організації обліку і аудиту розрахунків з контрагентами консалтингових фірм.

- Сучасний стан організації обліку розрахунків з контрагентами консалтингових фірм.

- Організація аудиту розрахунків з контрагентами консалтингових фірм.

- За результатами досліджень зроблено висновки і пропозиції.

Джерела інформації. При написанні магістерської роботи були використані нормативно-законодавчі акти, що регулюють облік і аудит розрахунків з контрагентами в Україні, наукові публікації та статті, присвячені даній проблематиці, навчально-методичні посібники і підручники з обліку і аудиту, НПСБО, статистичні і фінансові звіти ТОВ та ін.

Методи дослідження: аналіз і синтез – для теоретичного дослідження термінології і понятійного апарату; метод порівняння – для порівняння динаміки показників діяльності, документальний аналіз – для оцінки ведення обліку і організації аудиту у ТОВ, інтерв'ю – для збору інформації про основні аспекти організації обліку і аудиту на ТОВ, спостереження та ін.

Наукова новизна полягає у дослідженні термінологічних понять та систематизування основ консалтингової діяльності в Україні, презентація моделі співпраці з контрагентами та формування цін на послуги консалтингових фірм, формуванні типових кореспонденції для розрахунків з контрагентами у ТОВ, аналізі і систематизації стану сучасних аудиторських процедур за розрахунками з контрагентами.

Практичне значення полягає у розробці рекомендацій з удосконалення обліку і аудиту на ТОВ.

Апробація результатів дослідження. Слід зазначити, що при написанні дипломної роботи, мною були сформовані тези доповіді і виступи на конференціях. Це, зокрема, тема виступу: «Особливості формування цін на

послуги консалтингових фірм: вітчизняний та зарубіжний досвід» на 76-й студентській науково-технічній конференції «Управління та адміністрування на підприємствах лісового комплексу».

Апробація певних результатів здійснювалась і на VII Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Актуальні аспекти розвитку обліку, контролю, фінансів та бізнес-адміністрування суб'єктів господарювання», що проводилась кафедрою обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи. Тема мого виступу: «Організація обліку розрахунків з контрагентами консалтингових компаній в Україні».

Під час написання дипломної роботи, мною, під керівництвом наукового керівника – к.е.н. доц. Клим Н.М., були також опубліковані тези у Збірнику щорічної конференції, присвяченої 150-річчю НЛТУ України на тему: «Особливості розрахунків з контрагентами консалтингових фірм в Україні».

Таким чином, вивчення використаної теми є не лише теоретично цікавим, але й практично значущим. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення управлінських рішень як на рівнях ТОВ «Люкс Бухгалтерія», так і в інших підприємствах, які прагнуть підвищити свої фінансові показники та побудувати міцні партнерські відносини.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З КОНТРАГЕНТАМИ

1.1. Економічна сутність розрахунків з контрагентами

Питання своєчасності розрахунків та погашення зобов'язань постає дуже гостро у час воєнної дій, коли усі суб'єкти бізнесу стикнулись із низкою проблем втрати майна, ризиками неплатоспроможності. Ефективна організація обліку та ефективне управління зобов'язаннями та дебіторською заборгованістю дозволяють вирішити проблему оптимальності розрахунків з контрагентами.

У цивільно-правових відносинах контрагент – це одна із сторін договору [1]. При чому в ролі контрагента виступають обидві сторони договору по відношенню один до одного і кожен партнер, який укладає Контракт вважається контрагентом.

Основою розрахунків з контрагентами на підприємствах є система відносин з покупцями і замовниками, постачальниками, підрядниками (рис.1.).

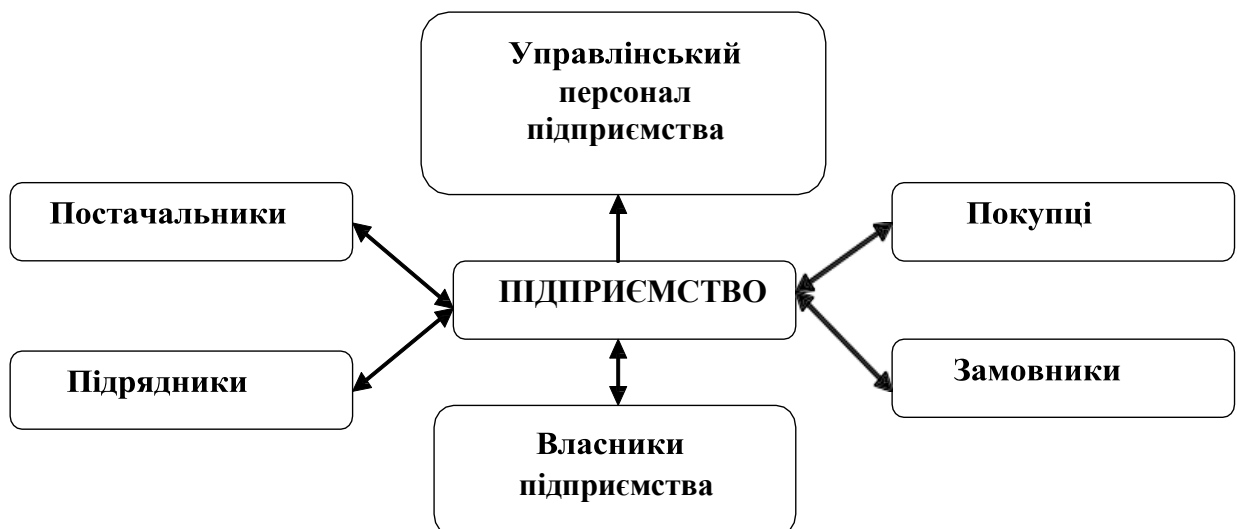

Рис.1.1. Система відносин, яка утворює сутність взаєморозрахунків підприємства [14]

Контрагентом на підприємствах може виступати фізична особа, тобто приватний бізнес, що укладає договори на послуги, на продаж, придбання. Може контрагентом бути і юридична особа (компанії, організації, підприємства), які підписують контракти на виконання робіт, послуг, постачання товарів і продукції тощо. Контрагентами виступають також і державні органи.

У контрагентів є функції:

- укладання договорів – контрагент може бути стороною у договорі, в якому прописуються умови співпраці, зобов'язання та права;

- виконання зобов'язань – кожна сторона договору зобов'язана виконувати свої умови, чи це з питань надання послуг, чи передачі товарів чи інші дії;

- контроль і перевірка – обидві сторони можуть перевірити виконання зобов'язань іншої сторони та упевнюватись про дотримання договірних умов. Ринок консалтингових послуг в Україні розвивається, що підтверджує наявність понад 300 консалтингових фірм, які надають індивідуальні послуги та продукують індивідуальний нематеріальні продукти у залежності від запиту клієнта [15].

Оскільки тема дипломної роботи пов'язана із консалтингом, то контрагентами для консалтингової компанії в контексті обліку можуть бути різні сторони, з якими компанії мають фінансові, чи господарські взаємовідносини. До основних категорій контрагентів належать:

- клієнти (замовники послуг) - це організації чи фізичні особи, які звертаються до консалтингової компанії за послугами, наприклад, у сфері бухгалтерського обліку, аудиту, юридичного супроводу або управлінського консалтингу; підприємства малого та середнього бізнесу; корпорації та великі компанії; некомерційні організації;

- постачальники товарів і послуг: компанії чи особи, які постачають офісне обладнання для консалтингових фірм, програмне забезпечення та обслуговування, надають маркетингові та юридичні послуги.

Основними об'єктами обліку розрахунків з контрагентами є [14]:

- операції за розрахунками з контрагентами;
- товарно-матеріальні цінності, що надходять від постачальників;
- виконані роботи та надані послуги;
- кошти, сплачені за зобов'язаннями;
- заборгованість за розрахунками з контрагентами.

Організація обліку розрахунків з контрагентами полягає у правильно визначених способів та методів формування первинного обліку, аналізу показників, вибору вихідної інформації, раціоналізації контролю та роботи бухгалтерії.

Організація обліку розрахунків з контрагентами включає: вибір форми розрахунків; розробку картотек контрагентів; установлення порядку первинного обліку розрахункових операцій та оперативного контролю за станом розрахунків з контрагентами; вибір методики та техніки ведення синтетичного та аналітичного обліку розрахунків із покупцями та замовниками і кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

Найбільшу частку розрахунків з контрагентами займають безготівкові операції. Сутність безготівкових розрахунків полягає у формуванні розрахункового механізму відносин між юридичними і фізичними особами підприємства з приводу купівлі-продажу товарів, розрахунків з органами за податами, зборами і платежами, кредитними і фінансовими установами щодо операцій на рахунках у банку.

В Інструкції про безготівкові розрахунки визначено, «що безготівковим розрахунком є перерахунок відповідної суми грошей із рахунку платника на рахунок отримувача коштів, а також перерахунок банками згідно із дорученнями коштів, котрі були внесені ними готівкою у банку, на рахунки отримувачів коштів» [7]. Тобто безготівкові розрахунки проводяться без участі готівки.

Замінниками реальних грошей є також електронні гроші. Переказ сум здійснюється за рахунками у банках автоматично за допомогою певних комп'ютерних систем за розпорядженням власника коштів.

Інструкцією [7] регламентовано також: порядок здійснення безготівкових розрахунків; правила документообігу на підприємстві; нарахування штрафних санкцій; порядок списання коштів із рахунку у банку.

Безготівкові розрахунки у підручниках з Бухгалтерського обліку та Аудиту класифікуються на товарні і нетоварні.

Товарні – передбачають здійснення платежів за товарно-матеріальні цінності, надані роботи і послуги, а нетоварні – у вигляді перерахування коштів та сплату податків, зборів і платежів до бюджету і органів соціального страхування.

Безготівкова розрахункова операція – «це приймання або перерахування коштів з рахунку з допомогою оформлення розрахункових документів або з платіжних карток» [7].

Безготівкові платежі класифікуються на документарні, що передбачають посередництво банківських установ та, у різній мірі, гарантії виконання обов'язків контрагентів при проведенні (здійсненні) платежів (акредитив, інасо) і не документарні – усі інші.

Найбільшу питому вагу у складі розрахунків займають товарні – рис.1.3.

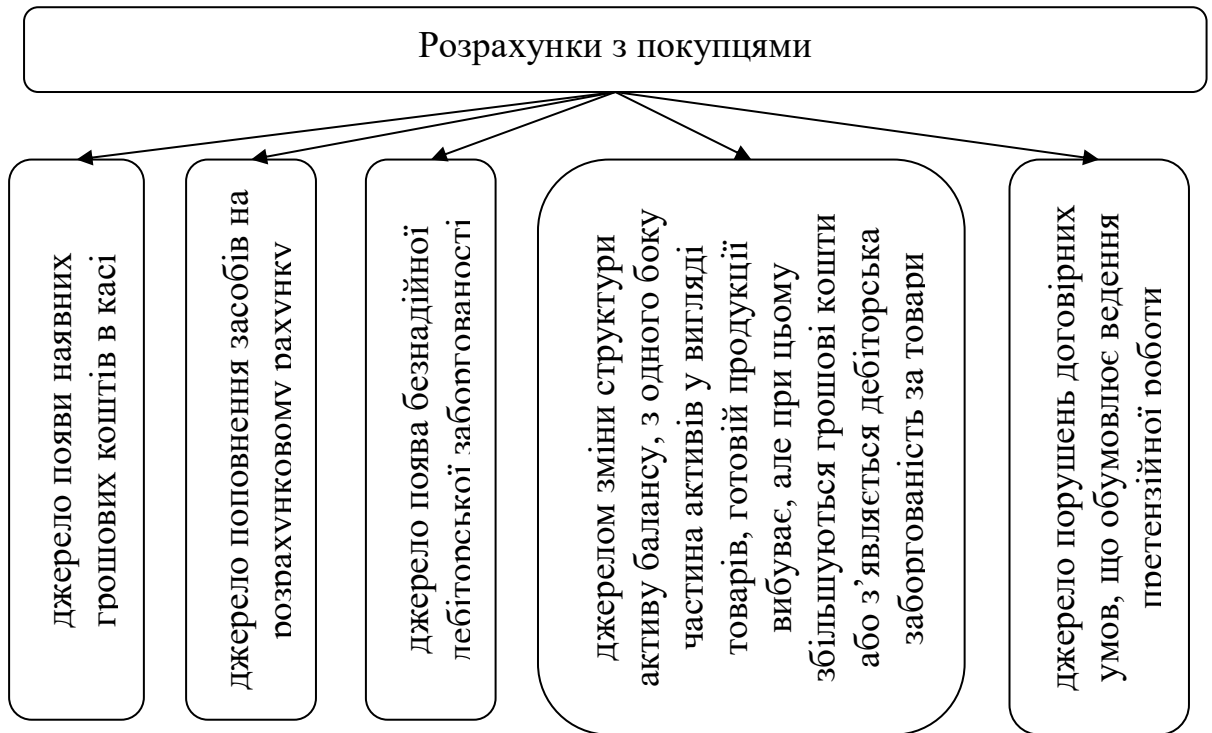

Рис. 1.2. Розрахунки з покупцями [21]

Нетоварні безготівкові розрахунки проводяться за напрямками, визначеними на рис. 1.3.

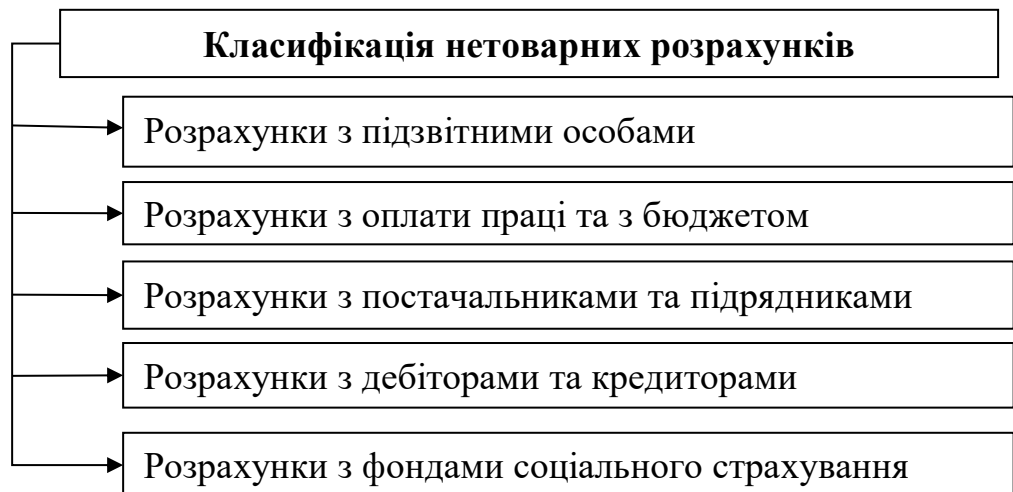
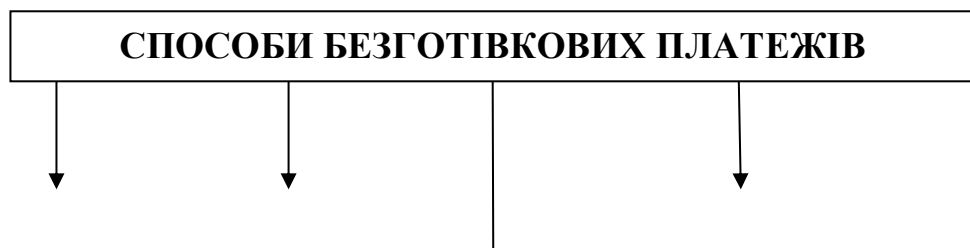

Рис. 1.3. Класифікація розрахункових операцій [22; 39]

Сутність розрахунків у безготівковій формі розкривається через способи безготівкових платежів (рис.1.4.) та форми розрахунків (рис.1.5.)

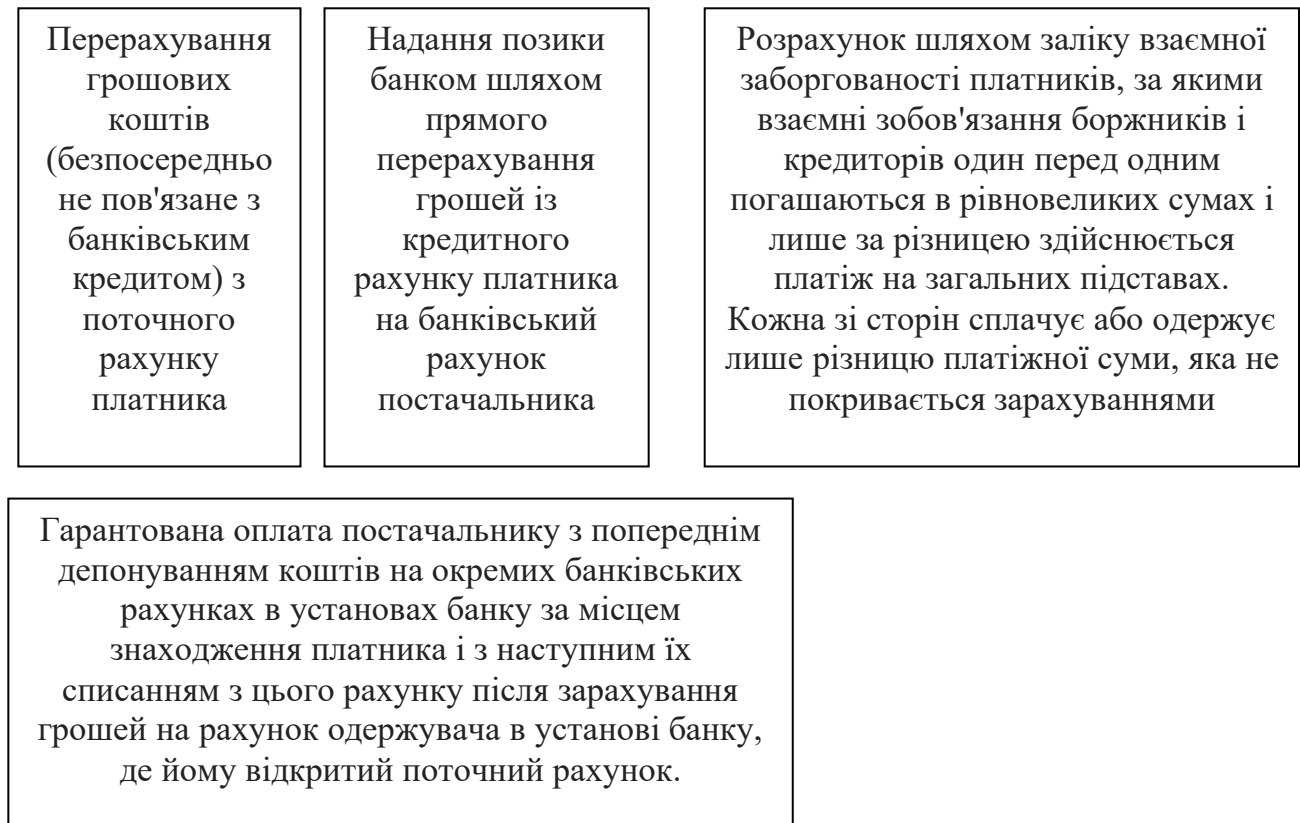

Рис.1.4. Згруповані способи безготівкових розрахунків (платежів)

Консалтингова діяльність є однією з найважливіших складових сучасної економіки, адже вона охоплює широкий спектр послуг для підприємств різних галузей. Одним із ключових аспектів ефективної роботи консалтингових фірм є налагоджена система розрахунків з контрагентами відповідними платіжними інструментами.

Платіжні інструменти, згруповані на рис.1.5., показують розширене трактування і у Законі України, ст.51 [11] – «та інші дебетові і кредитові платіжні інструменти. Що застосовуються у міжнародній банківській практиці».

Еквайринг – розглядається як послуга обслуговування розрахунків (технологічна і інформаційна), що здійснюється із використанням платіжних засобів у платіжній системі [12].

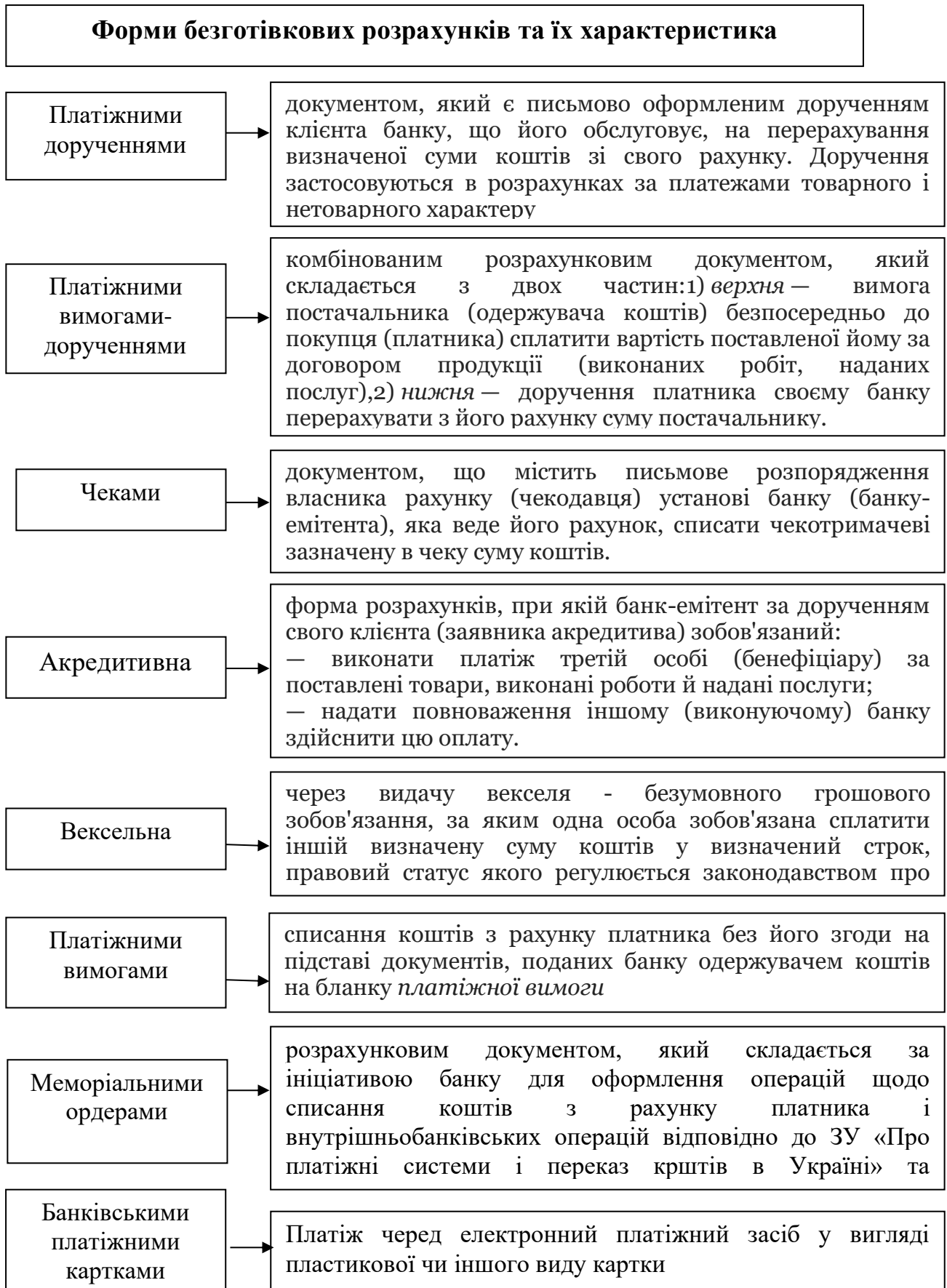

Рис. 1.5. Форми безготівкових розрахунків та їх характеристика [сформовано за джерелами: 17; 18; 39].

Організація розрахунків з контрагентами у безготівковій формі здійснюється за принципами, згрупованими на рис.1.6.

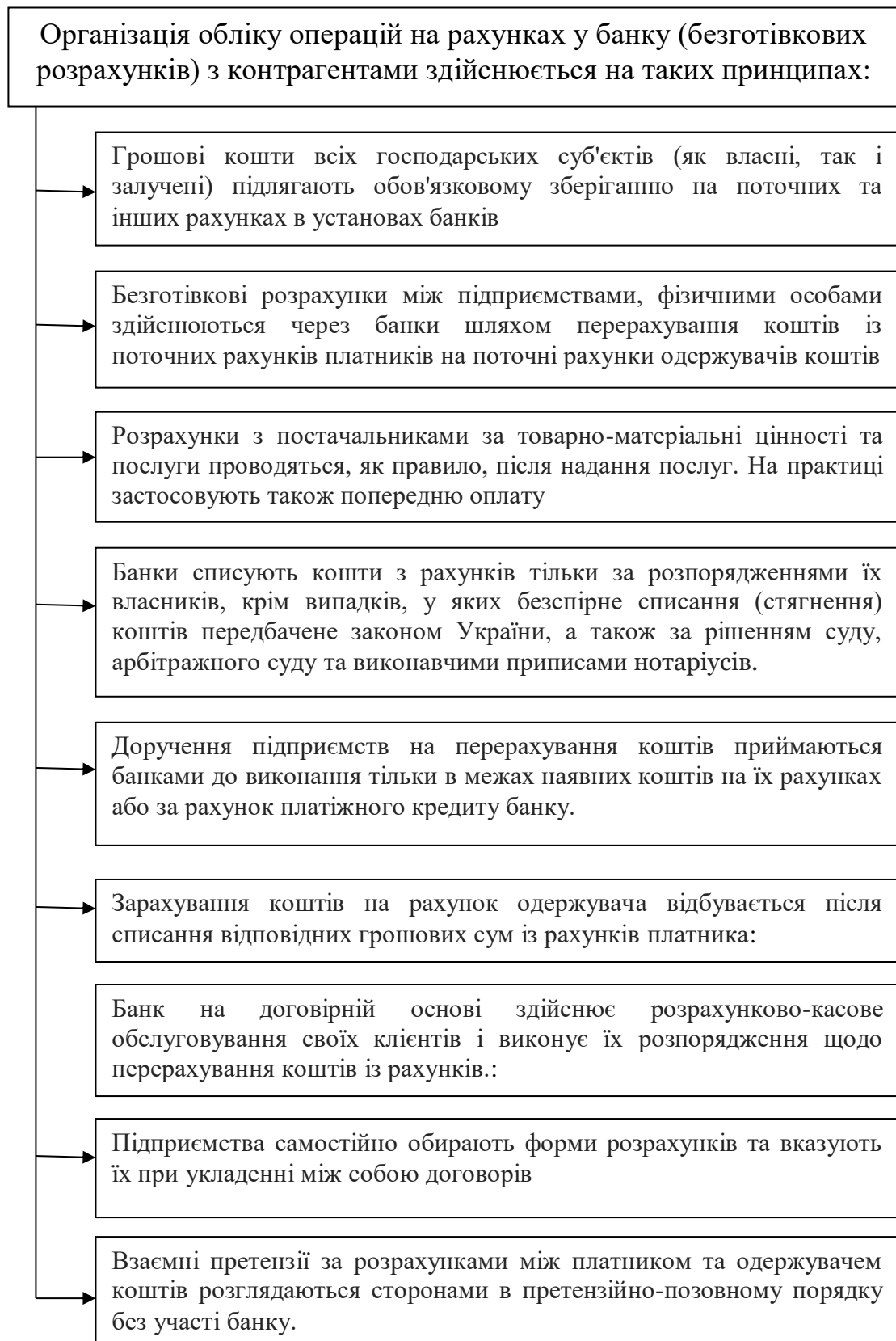

Рис.1.6. Базові принципи організації розрахунків з контрагентами у безготівковій формі

При розрахунках з контрагентами виникає дебіторська і кредиторська заборгованість (зобов'язання).

Згідно НАСБО 10 дебіторська заборгованість – «це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату». Дебіторська заборгованість вважається активом, якщо існує ймовірність отримання економічних вогод у майбутньому та сума її може бути достовірно визначена. [14]

Рис.1.7. Класифікація дебіторської заборгованості за НПСБО10 [8; 14]

Довгострокова дебіторська заборгованість являє собою суму дебіторської заборгованості, що виникла в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Поточна дебіторська заборгованість – це сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Безнадійна дебіторська заборгованість – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є впевненість про її непогашення боржником або за якою минув строк позовної давності [8].

Відповідно до НПСБО 1 зобов'язання – «це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій та погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічну вигоду» [9].

Розрахунки з контрагентами визначають фінансові взаємовідносини не лише фірм та підприємств, а й між консалтинговою компанією та її клієнтами, постачальниками чи іншими бізнес-партнерами, і є важливою частиною забезпечення стабільності бізнесу. В Україні, як і в багатьох інших країнах, цей процес має свої особливості, обумовлені як загальноекономічною ситуацією, так і специфікою консалтингових послуг.

Враховуючи попередній матеріал, висвітлений нами у цьому підрозділі, стверджуємо, що розрахунки з контрагентами консалтингових фірм можуть здійснюватися за різними механізмами, зокрема на умовах попередньої оплати, часткових платежів або після виконання послуг. Згідно з українським законодавством, консалтингові послуги можуть бути предметом договорів різного виду, але найпоширенішими є договори на надання послуг, де вказується кінцева вартість, а також терміни виконання робіт. Залежно від умов договору, консалтингові фірми можуть здійснювати розрахунки за допомогою банківських переказів, платіжних систем або навіть готівкою.

Найбільш поширеними умовами розрахунків є наступні [21]:

Попередня оплата – коли клієнт вносить частину або повну суму за послугу до її надання. Це дає змогу консалтинговій фірмі забезпечити фінансові гарантії для виконання проекту.

Часткові платежі – коли сума оплати розподіляється на кілька етапів залежно від прогресу виконання послуг. Це підвищує рівень довіри між контрагентами і дозволяє уникнути великих фінансових зобов'язань на початкових етапах.

Післяоплата – коли розрахунки здійснюються по завершенню всіх етапів роботи, і клієнт сплачує після отримання кінцевого результату. Цей механізм зазвичай застосовується у випадку довгострокових проектів або з високою ціною послуг.

При проведенні розрахунків з контрагентами, з точки зору податкового законодавства, консалтингові фірми повинні дотримуватись низки вимог, пов'язаних із реєстрацією та оподаткуванням своїх доходів. Зокрема, в Україні

консалтингові компанії мають податковий обов'язок щодо сплати податку на додану вартість (ПДВ), який може включатися до вартості послуг, що надаються клієнтам. Однак, залежно від системи оподаткування, для деяких консалтингових компаній можливі пільги, зокрема на основі єдиного податку.

Іншим важливим аспектом є документальне оформлення операцій. Для підтвердження фінансових зобов'язань консалтингові компанії повинні надавати контрагентам відповідні фінансові документи, такі як акти виконаних робіт або накладні, що служать підставою для платежів та обліку доходів.

Незважаючи на існування чітких механізмів розрахунків, консалтингові фірми в Україні стикаються з певними ризиками у фінансових взаєминах. Одним із основних є ризик неплатежів з боку контрагентів, особливо в умовах економічної нестабільності або фінансових труднощів клієнтів. У таких випадках консалтингові фірми можуть бути змушені вдатися до судових розглядів або примусового стягнення заборгованості, що потребує додаткових витрат і часу. Ще одним важливим ризиком є зміни в податковому або фінансовому законодавстві, які можуть впливати на умови ведення бізнесу. Часті зміни у податкових ставках або регулюваннях, особливо щодо міжнародних платежів, можуть ускладнити процес розрахунків та збільшити витрати консалтингових фірм.

Розрахунки з контрагентами є невід'ємною частиною діяльності консалтингових фірм в Україні, забезпечуючи належне фінансове функціонування компаній. Незважаючи на те, що існують різноманітні механізми розрахунків, вони мають спільні характеристики, що сприяють забезпеченню фінансової стабільності та мінімізації ризиків. Водночас, постійні зміни в економічному та правовому середовищі вимагають від консалтингових фірм високої адаптивності та уважного ставлення до фінансових аспектів своєї діяльності. Знання нормативно-правової бази сприятиме ефективній організації обліку і аудиту на фірмі.

1.2. Економіко-правовий аналіз нормативної бази з організації обліку та аудиту розрахунків з контрагентами

Розрахункові відносини підприємств регламентуються низкою законодавчих і нормативних актів.

Розрахунки у безготівковій формі здійснюються відповідно до Конституції України, Господарського, Цивільного та Податкового Кодексів України, ЗУ «Про національний банк України», ЗУ «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», Інструкцією про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», ряду Положень щодо проведення операцій банківськими установами.

У 2023 році було прийнято ЗУ «Про платіжні системи» та проведено зміни до Інструкції №492. Представимо ключові аспекти щодо термінології у законодавчих актах у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Термінологія з обліку розрахункових операцій

Термін	Значення терміну
ЗУ «Про платіжні послуги» (ЗУ «Про платіжні системи і переказ коштів в Україні втратив чинність») [12]	
Вкладний (депозитний) рахунок	Рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей, які передаються клієнтом банку в управління на встановлений строк або без зазначення такого строку під визначений процент (дохід) і підлягають поверненню клієнту відповідно до законодавства України та умов договору. Сюди відносять також і пенсійні депозитні рахунки, які відкриваються фізособам для виплати пенсій і накопичення заощаджень (ЗУ «Про недержавне пенсійне забезпечення»).
Безготівкові розрахунки	Перерахування коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів, а також перерахування надавачами платіжних послуг коштів, внесених платниками готівкою, на рахунки отримувачів.
Вразливі платіжні дані	Дані (їх сукупність), включаючи індивідуальну облікову інформацію, за допомогою яких можуть вчитатися шахрайські дії
Дебетовий платіжний переказ	Платіжна операція, що здійснюється з рахунку платника на підставі наданої отримувачем платіжної інструкції, за умови отримання згоди платника на виконання платіжної операції, наданої їм отримувачу, надавачу платіжних послуг отримувача або платника, або на підставі платіжної інструкції стягувача без отримання згоди платника.
Кредитовий переказ	Платіжна операція з рахунку платника на підставі платіжної інструкції, наданої платником або надавачем послуг з ініціювання платіжних

	операцій, за умови отримання згоди платника на виконання платіжної операції, наданої надавачу платіжних послуг платника
Кредитовий трансфер	Платіжний інструмент у вигляді сукупності процедур, передбачених нормативно-правовими актами Національного банку України, що використовується для ініціювання кредитового переказу.
Дистанційна платіжна операція	Платіжна операція, що здійснюється із застосуванням засобів дистанційної комунікації.
Еквайринг платіжних документів (еквайринг)	Платіжна послуга, яка полягає у прийнятті платіжних інструментів, результатом якої є переказ коштів отримувачу та (або) видача коштів у готівковій формі
Еквайрингова установа (еквайр)	Надавач платіжних послуг, який надає послугу еквайрингу платіжних інструментів та має ліцензію на надання такої послуги.
Електронний гаманець	Бліковий запис для обліку, зберігання електронних грошей та 22аганення операцій з ними.
Електронні гроші	Одиниці вартості, що зберігаються в електронному вигляді, випущені емітентом електронних грошей для виконання платіжних операцій (у тому числі з використанням наперед оплачених платіжних карток 22агато цільового використання), які приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж їх емітент, та є грошовим зобов'язанням такого емітента електронних грошей.
Платіжний додаток	Програмний засіб, розміщений в апаратно-програмному середовищі електронного платіжного засобу, за допомогою якого здійснюються платіжні та інші операції, передбачені договором
Кліринг	Механізм, що включає збирання, сортування, реконсиляцію та проведення взаємозаліку зустрічних вимог учасників платіжної системи, а також обчислення за кожним із них сумарного сальдо за визначений період часу між загальними обсягами вимог та зобов'язань
Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні – Положення №148	
Готівкові розрахунки/розрахунки готівкою	це платежі готівкою суб'єктів господарювання і фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.
Інструкція №22	
Безготівкові розрахунки	Перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувача коштів.
Електронний розрахунковий документ	Документ, інформація в якому представлена у формі електронних даних, уключаючи відповідні реквізити розрахункового документа, який може бути сформований, переданий, збережений і перетворений у візуальну форму представлення електронними засобами.
Інкасування (інкасо)	Здійснення банком за дорученням клієнта операцій з розрахунковими і супровідними документами з метою одержання платежу або передавання розрахункових документів проти платежу чи на інших умовах.
Інструкція №492	
Кореспондентс	Рахунок, який відкривається одним банком іншому банку філії іноземного

ький рахунок	банку для здійснення міжбанківських переказів
Поточний рахунок	Рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України.
НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти»	
Дебіторська заборгованість	Сума, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для перепродажу.
М(С)БО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»	
Дебіторська заборгованість	Це похідні фінансові активи з фіксованими платежами, які підлягають визначенню та не мають котирування на активному ринку.
НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	
Дебіторська заборгованість	це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату
Цивільний Кодекс України	
Зобов'язання	правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від вчинення певної дії (негативне зобов'язання), а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.
НПСБО 11 «Зобов'язання»	
Зобов'язання	це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій та погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічну вигоду

ЗУ «Про платіжні послуги» містять правила та умови здійснення розрахунків у безготівковій формі. Підзаконні норми встановлює і контролює їх дотримання Національний Банк України [12].

Готівкові розрахунки для підприємств і громадян регулює Положення про ведення касових операцій у національній валюті України. Закон про РРО зобов'язує підприємства та ФОП застосовувати РРО при проведенні розрахунків.

У 2024 році діють обмеження при готівкових розрахунках (Положення №148). А саме - сума готівкового розрахунку за один день, за одним або декількома платіжними документами не може перевищувати [21]:

- між двома підприємствами, між двома ФОПами, між підприємством і ФОПом – 10000 грн. включно;
- між громадянином та підприємством, між громадянином і ФОПом – 50000 грн. включно;

- між двома громадянами, за договорами купівлі-продажу, які підлягають нотаріальному посвідченню – 50000 грн. включно.

При цьому, обмеження не стосується розрахунків з бюджетами і державними бюджетними коштами; операцій з надання добровільних пожертв та благодійної допомоги; використання коштів, виданих на відрядження; операціях, що пов'язані з оплатою праці.

НБУ також заборонив готівкові перекази від ФОПів та юридичних осіб без відкриття рахунку з 29.08.2024 року. До 31.03.2025 року встановлено місячний ліміт на перекази фізичних осіб на карту з 01.10.2024 р. – тобто громадянин протягом одного місяця з усіх своїх карток. Відкритих в одному банку може здійснити перекази на картки іншим фізособам на загальну суму не більшу 150000 грн.

Проте, незважаючи на вищесказане. Головним документом, яким регламентовано порядок організації бухгалтерського обліку на підприємствах України є ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», а аудиту, відповідно - ЗУ «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та Міжнародні стандарти аудиту [5; 6].

Під час дії воєнного стану було прийнято ряд документів. Що регламентують контроль якості аудиту (рис.1.8.)

Законодавчі акти з питань перевірки контролю якості аудиту під час воєнного стану:
Указ президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні»;
Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» №2258- VIII у редакції від 01.01.2023 та зміни щодо незалежності, дотримання етичних вимог, вимог до САД, що надають послуги з обов'язкового аудиту, що передбачені ст. 23 Закону №2258
Рішення Ради АПУ № 81/2 від 14.03.2022 р. «Про зупинення розпочатих перевірок з контролю якості аудиторських послуг»
Рішення Ради АПУ № 81/3 від 14.03.2022 р.«Про зупинення виконання Плану–графіку перевірок з контролю якості аудиторських послуг»
МСА, зокрема МСКЯ 1 «Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості і супутні послуги»

Рис.1.8. Регулювання контролю якості аудиту під час воєнного стану

Досліджуючи нормативно-законодавчі базу розрахунків з контрагентами, для консалтингових фірм важливо розуміти сутність консалтингових послуг.

Найбільш поширене визначення консалтингу полягає у наданні послуг з консультування, інформаційної підтримки у різних сферах господарської діяльності [15]. Тому, по-суті, консалтингові послуги – це надання певної комплексної інформації, поради або виконання певної інформаційної послуги. Більшість видів консалтингових послуг визначаються по КВЕДу, тому наведемо їх у таблиці 1 [19].

Таблиця 1.2.

Види діяльності, що вважаються консалтингом по КВЕД-2010

шифр	Вид діяльності
69.20	Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування
62.02	Консультування з питань інформатизації
63.9	Надання інших інформаційних послуг
70.22	Консультування з питань комерційної діяльності й керування
71.11	Консультування у сфері архітектури з питань проектування будівель, у т.ч. складання робочих креслень планування міст, у т.ч. ландшафтної архітектури
71.12	Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії. Надання послуг технічного консультування у цих сферах
73.11	Маркетингові консультації
82.9	Надання допоміжних комерційних послуг, н.в і у.
02.40	Консультування з питань ведення лісового господарства
86.21	Медичне консультування та лікування у сфері загальної медицини, які надають лікарі загального профілю
74.90	Консультування у сфері навколишнього середовища
74.90	Діяльність консультантів, окрім діяльності консультантів у сферах архітектури, інжинірингу та керування. Інша професійна, наукова та технічна діяльність

Сформовано за джерелом: [19]

Як бачимо, хоч неврегульованим законодавчо є термін консалтингових послуг, вони охоплюють широкий спектр діяльності, від бухгалтерського

обліку і аудиту до маркетингових консультацій, інжинірингових послуг, консультування у медичній, екологічній та інших сферах.

Оскільки консалтингові фірми надають послуги з обліку і аудиту, то також важливим є дотримання усіх законодавчих актів щодо обліку, організації проведення та оформлення результатів аудиту. Для законодавчого регулювання певних аспектів проведення аудиту, діють роз'яснення АПУ.

На офіційному веб-сайті Міністерства фінансів України також доступний переклад Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, а на сайті Аудиторської Палати України – Лист Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю «Щодо застосування МСА» від 16.01.2019 р.

МСА – це «сукупність професійних стандартів, що встановлюють правила надання аудиторських послуг і розкривають питання етики та контролю якості, які визначені міжнародними стандартами контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, що прийняті Радою з МС етики для бухгалтерів і оприлюднені МФБ» [24].

За своєю структурою МСА поділяються на:

- 200-299 – Загальні принципи та відповідальність;
- 300-499 – Оцінка ризиків та дії у відповідь на оцінені ризики;
- 500-599 – Аудиторські докази;
- 600-699 – Використання роботи інших фахівців;
- 700-799 – Аудиторські висновки та звітність;
- 800-899 – Спеціальні сфери.

Законодавчі акти з питань організації обліку і аудиту орозрахунків з контрагентами нами згруповано у Додатку А.

Висновки до 1 розділу

Розрахунки з контрагентами є числом елементів фінансово-господарської діяльності підприємств. Вони включають процеси, пов'язані з виконанням договірних зобов'язань між суб'єктами господарювання.

У першому розділі роботи розглядаються теоретичні завдання організації та аудиту розрахунків з контрагентами.

Підсумовуючи сказане, розрахунки з контрагентами розглядаються як в цивільно-правовому порядку як учасники договірних відносин, а для облікових аспектів - як дебітори або кредитори. Окремо нами виділено види діяльності консалтингових компаній та зосереджено увагу на тому, що їх контрагентами є як фізичні або юридичні особи, що замовляють відповідні послуги, так і постачальники програмного забезпечення, комп'ютерного обладнання, надавачі рекламних послуг та послуг з ІТ-обслуговування для консалтингових фірм.

Правила здійснення розрахункових операцій у готівковій та безготівковій формах регламентуються відповідними законодавчими актами, які встановлені Нацбанком, організація обліку здійснюється відповідно до ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, НПСБО, МСБО, МСФЗ, інструкцій, постанов КМУ та галузевих інструкціях. Організація аудиту регламентується ЗУ «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та МСА.

Розрахунки з контрагентами забезпечують фінансову стабільність підприємства, впливають на його платоспроможність і ліквідність. Правильна організація обліку цих операцій сприяє оптимізації управлінських рішень і підвищенню ефективності діяльності підприємств.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З КОТРАГЕНТАМИ НА ТОВ «ЛЮКС БУХГАЛТЕРІЯ»

2.1. Фінансово-економічна характеристика ТОВ «Люкс бухгалтерія»

Товариство з обмеженою відповідальністю "Люксбухгалтерія" є сучасною консалтинговою компанією, яка спеціалізується на наданні бухгалтерських, податкових, аудиторських та фінансових послуг для малого, середнього та великого бізнесу. У Виписці з Єдиного державного реєстру юридичних осіб. Фізичних осіб-підприємців та громадських формувань видами економічної діяльності ТОВ зазначено:

- 69.20 – діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту, консультування з питань оподаткування (основний);
- 82.99 – надання інших допоміжних комерційних послуг, н.в.і.у.;
- 62.02. – консультування з питань інформатизації;
- 69.10 – діяльність у сфері права;
- 70.22 – консультування з питань комерційної діяльності й керування;
- 74.90 – інша професійна, наукова та технічна діяльність.

Органом управління є Загальні збори учасників. А керівництво здійснює директор - Кіт Р.І.

Компанія орієнтується на широкий спектр клієнтів, серед яких знаходяться малі підприємства, стартапи, представники середнього бізнесу, а також великі організації. Ваші послуги використовуються попитом у компанії, які прагнуть передати бухгалтерські, податкові та фінансові функції на аутсорсинг, аби зосередитися на основній діяльності та стратегії розвитку. Це 900 постійних клієнтів, 5500 годин консультацій на рік, 44 кваліфікованих фахівців [25].

Основні напрямки діяльності, зазначені на сайті ТОВ нами сформовано у вигляді Рис.2.1.

Рис. 2.1. Основні напрямки діяльності ТОВ

Сформовано автором

Переваги ТОВ «Люкс бухгалтерія»:

- **Професіоналізм** . Команда кваліфікованих компаній складається з висококваліфікованих фахівців, які мають багаторічний досвід роботи в галузі бухгалтерії, податкового консалтингу та аудиту.
- **Індивідуальний підхід** . «Люксбухгалтерія» надає послуги з урахуванням специфіки кожного клієнта, пропонуючи персоналізовані рішення для різних типів бізнесу.
- **Сучасні технології** . Компанія використовує передові інформаційні технології, зокрема ERP-системи та інші програмні продукти, для автоматизації облікових процесів та підвищення ефективності роботи.
- **Конфіденційність** . Компанія гарантує високий рівень конфіденційності та захисту даних своїх клієнтів, забезпечуючи збереження фінансової інформації в повній безпеці.

За даними Опендатабот основними показниками діяльності є Дохід, чистий прибуток, зобов'язання і кількість працівників.

Таблиця 2.1.

Дані Опендатабот про основні показники діяльності

ТОВ «Люкс бухгалтерія». грн.

Показники	2023	2022	2021	2020
Дохід	7 111 000	3 431 200	1 972 600	960 100
Чистий прибуток	20 200	511 700	422 600	12 100
Активи	829 300	892 500	264 400	75 200
Зобов'язання	214 400	197 900	81 500	—
Кількість працівників	24	16	14	—

З даних таблиці 2.1. видно, що протягом 2020–2023 років компанія демонструє значне зростання доходу. У 2020 році дохід становив 960 100, а вже у 2023 році досягнув 7 111 000, що є майже півкратним приростом. Це тренд про стабільне та швидке зростання бізнесу, ймовірно, завдяки збільшенню продажів або розширенню ринків. Порівняно з 2022 роком, дохід у 2023 році зріс майже в два рази (з 3 431 200 до 7 111 000), що вказує на позитивну динаміку розвитку.

Чистий прибуток компанії показує значну варіативність. У 2023 році він склав лише 20 200, що є значним зниженням показника з 2022 роком, коли чистих прибутків було значно більше і становив 511 700. Таке різке зниження чистого прибутку може бути пов'язане з підвищеними витратами на розвиток, інвестиціями або іншими фінансовими факторами, які втратили прибутковість у 2023 році. Однак у порівнянні з роком 2021 року, коли чистих прибутків становив 422 600, можна відмітити, що прибуток значно знизився у 2022 році, що показало про стабільність компанії в минулому році.

Загальний обсяг активів компанії за цей період суттєво зріс, що призводить до нарощування ресурсної бази. У 2020 році активів становили 75 200, а в 2023

році вони досягли 829 300, що є значним зростанням. Такий приріст активів може вказувати на збільшення інвестицій в основні засоби, розширення виробничих потужностей або інші активи, що сприяють розвитку бізнесу. Порівняно з 2022 роком, активи також зросли з 892 500 до 829 300, що можна свідчити про коригування активів або їх перенаправлення для ефективнішого використання.

Зобов'язання компанії також збільшуються впродовж тривалого періоду. У 2020 році зобов'язання не були зафіксовані, але з 2021 року вони почали збільшуватися і в 2023 році досягли 214 400. Це можна свідчити про необхідність фінансування для підтримки операційної діяльності або розширення бізнесу. Зобов'язання можуть бути як фінансовими (кредити, позики), так і операційними (борги перед постачальниками, зобов'язання перед державними органами тощо). Якщо зобов'язання збільшуються, компанії необхідно ефективно керувати своїми фінансовими зобов'язаннями, щоб уникнути негативних ризиків.

Кількість працівників підприємства збільшилася з 14 у 2021 році до 24 у 2023 році, що свідчить про розширення її діяльності та потребу в більшій кількості кадрів для забезпечення операційного процесу. Збільшення чисельності працівників може бути результатом розширення виробничих потужностей, збільшення обсягів продажу або розширення бізнесу в інших регіонах.

Отже, протягом 2020–2023 років компанія демонструє позитивні тенденції у частині зростання доходу та активів, що працює про успішне розширення бізнесу. Однак зниження чистого доходу у 2023 році потребує додаткового аналізу, після чого це може бути результатом зростання витрат або інвестицій, які не відразу принесли очікуваний фінансовий результат. Зобов'язання також збільшують, що вимагають платіжного контролю за борговими зобов'язаннями компаній. Зростання штатних працівників забезпечує розширення бізнесу, однак для подальшого успіху необхідно забезпечити ефективне управління всіма фінансами.

З Балансу ф»1 ми можемо отримати інформацію про вартість основних засобів та їх стан (зношеність і придатність) за показниками первісної вартості та зносу. Оскільки ТОВ «Люкс бухгалтерія» на балансі має основні засоби (комп'ютерну техніку, яку проамортищувала у пеоші два роки, а приміщення бере у оренду, то показник зношеності сягає 100%, хоч уся техніка є придатною і майже новою.

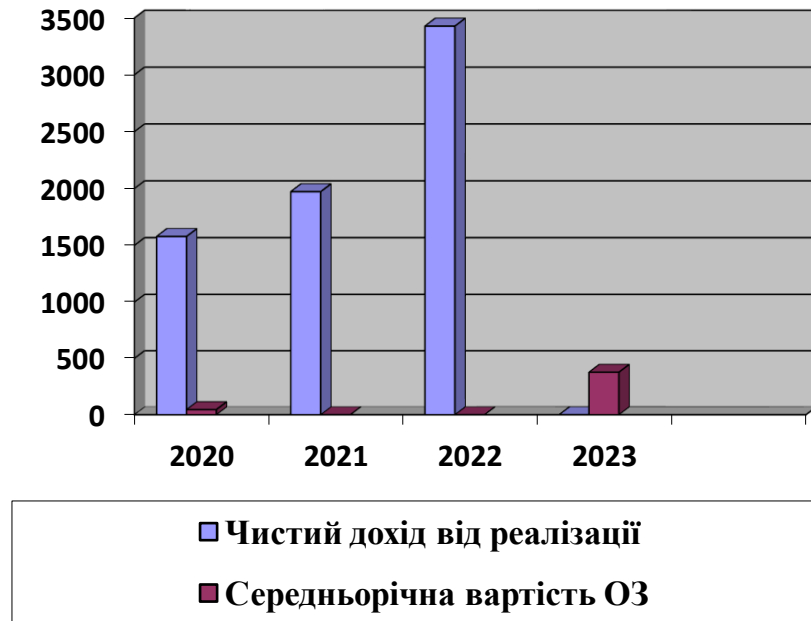

Рис.2.2. Динаміка зміни показників чистого доходу від реалізації і середньорічної вартості ОЗ ТОВ у 2020-2023 рр.

У таблиці 2.2. проведено аналіз ефективності використання основних засобів за діючими методиками [40; 43; 46]

Таблиця 2.2.

Показники ефективності використання ОЗ

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. до 2021р.	2023р. від 2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації послуг, тис. грн.	1972,6	3428,7	7088,8	1456,1	3660,1	73,82	106,75

Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	59.7	71,65	377,3	11.95!	305,65	120.0	426,59
<i>Продовження таблиці 2.2.</i>							
Прибуток, (збиток), тис.грн.	422.6	511.7	20.2	89,1	-491.5	121,1	3,9
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	14	16	24	2	8	14.29	50.0
Фондовіддача, грн./ грн.	33,04	47,85	18,79	14,81	-29,07	44,8	-60,74
Фондомісткість, грн./ грн.	0,03	0,02	0,05	-0,01	0,03	66.7	154,70
Фондоозброєність, грн./ грн.	4,26	4,48	15,72	0.02	11,24	125.2	350.9
Фондорентабельніс ть,%	7,08	7.14	0,05	0.06	7,09	100.8	0.7

З аналізу таблиці 2.2. спостерігається чітка динаміка зростання чистого доходу від реалізації послуг ТОВ та збільшення інвестицій у основні засоби. - 2023 рік характеризується значним зростанням інвестицій в основні засоби (середньорічна вартість), що позначилося на збільшенні фондоозброєності.

Ефективність використання основних засобів (фондовіддача) і рентабельність знизилися у 2023 році, що може свідчити про зменшення прибутковості інвестицій. Тому потрібно звернути увагу на управління основними засобами та їх рентабельністю.

Одним із ключових моментів при аналізі основних показників діяльності є оцінка забезпеченості та ефективності використання оборотних коштів

підприємств. За даними другого розділу Балансу проводимо аналіз за допомогою Таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Показники ефективності використання оборотних засобів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. . від 2021р.	2023р. . від 2022р.	2022р. до 2021р.	2023р. . від 2022р.
Чистий дохід від реалізації послуг, тис. грн.	1972,6	3428,7	7088,8	1456,1	3660,1	73,82	106,75
Вартість оборотних активів	264,4	892,5	829,3	628,1	-63,2	337,55	92,92
Коефіцієнт оборотності	7,46	3,84	8,55	-3,62	4,71	51,47	222,66
Коефіцієнт завантаження	0,13	0,26	0,12	0,13	-0,14	200,0	46,15
Число днів в аналізованому періоді (році), дні	360	360	360	x	x	x	x
Тривалість обороту, дні	48,25	93,75	42,10	45,5	-51,65	194,30	44,91

З таблиці 2.3. видно, що значне зростання доходу свідчить про покращення ринкової позиції або розширення діяльності. У 2022 році оборотні активи зросли на 628,1 тис. грн (+237,5% порівняно з 2021 роком). У 2023 році спостерігається незначне зменшення на -63,2 тис. грн (-7,08% до 2022 року).

Такі коливання пов'язані зі зміною стратегії управління оборотними активами або їх переоцінкою. Зниження коефіцієнта оборотності з 7,46 (2021) до 3,84 (2022) свідчить про уповільнення обороту активів (зменшення ефективності). У 2023 році показник оборотності ОА суттєво зріс до 8,55 (абсолютне відхилення: +4,71), що вказує на відновлення ефективності. Отже, підвищення коефіцієнта оборотності оборотних коштів у 2023 році є позитивним сигналом, але нестабільність свідчить про необхідність оптимізації обороту активів. Зниження завантаження у 2023 році є позитивним показником, оскільки це свідчить про зменшення потреби в активних вкладеннях для отримання доходу. У 2022 році тривалість обороту зросла до 93,75 днів (+45,5 днів до 2021 року), що свідчить про зниження швидкості обороту активів. У 2023 році тривалість зменшилась до 42,10 днів (-51,65 днів), що свідчить про прискорення обороту.

Отже, коефіцієнт оборотності та тривалість обороту свідчать про покращення операційної діяльності у 2023 році. Показник коефіцієнта завантаження вказує на покращення використання активів у 2023 році.

Як бачимо, покращення оборотності у 2023 році є позитивним фактором, але потрібне додаткове стабільне управління для уникнення значних коливань. Надалі слід працювати над стабілізацією показників, щоб уникнути великих коливань у майбутньому.

Оцінку трудових ресурсів проведемо за допомогою таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Аналіз показників ефективності використання трудових ресурсів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022 р. до 2021р	2023 р. від 2022р
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	14	16	24	2	8	14,29	50,00
Продуктивність праці, тис. грн.	140,9	214,29	295,37	73,39	81,07	52,09	37,83

Фонд оплати праці працівників, тис. грн. всього	4174,8	4118,4	4416	-56,4	297,6	-1,35	7,23
Середньомісячна заробітна плата працівника, тис.грн.	24,85	21,45	15,33	-3,40	-6,12	-13,68	-28,52
Затратомісткість, тис. грн.	2,12	1,20	0,62	-0,92	-0,58	-43,25	-48,14
Затратовіддача, тис. грн.	0,47	0,83	1,61	0,36	0,77	76,20	92,82

З аналізу даних таблиці 2.4. можна зробити висновки про те, що у аналізованому періоді за 2021–2023 роки відбулись ключові зміни у кадровій політиці, продуктивності праці та ефективності витрат. У 2022 році чисельність працівників зросла на 2 особи (+14,29%), а в 2023 році збільшилася ще на 8 осіб (+50,00%). Значне збільшення чисельності працівників у 2023 році свідчить про розширення обсягів діяльності або залучення додаткових трудових ресурсів для досягнення бізнес-цілей.

У 2022 році продуктивність праці зросла на 73,39 тис. грн (+52,09%), досягнувши 214,29 тис. грн. У 2023 році вона зросла ще на 81,07 тис. грн (+37,83%) і досягла 295,37 тис. грн. Позитивна динаміка продуктивності праці свідчить про підвищення ефективності роботи працівників, незважаючи на збільшення їх кількості.

Скорочення ФОП у 2022 році може бути пов'язане зі зниженням середньомісячної зарплати. У 2023 році ситуація стабілізувалася, але темпи росту ФОП нижчі за темпи зростання чисельності працівників.

Зниження середньомісячної зарплати є негативним фактором, який може впливати на мотивацію працівників, навіть за умови зростання продуктивності. Постійне зниження затратомісткості свідчить про покращення ефективності використання ресурсів. Зростання затратовіддачі вказує на підвищення результативності витрат і збільшення доходу на одиницю вкладених ресурсів.

Отже, зростання чисельності працівників та продуктивності праці позитивно вплинули на ефективність діяльності. скорочення середньомісячної зарплати негативно відображається на мотивації персоналу, що може вплинути на якість роботи у довгостроковій перспективі. Показники затратомісткості та

затратовіддачі свідчать про покращення операційної ефективності. Важливо зберегти тенденцію підвищення продуктивності праці та зниження затратомісткості для забезпечення стійкого зростання.

Динаміка зміни продуктивності праці ТОВ у 2020-23 рр. подана на рис.2.3., а динаміка зміни середньомісячної заробітної плати ТОВ на рис.2.4.

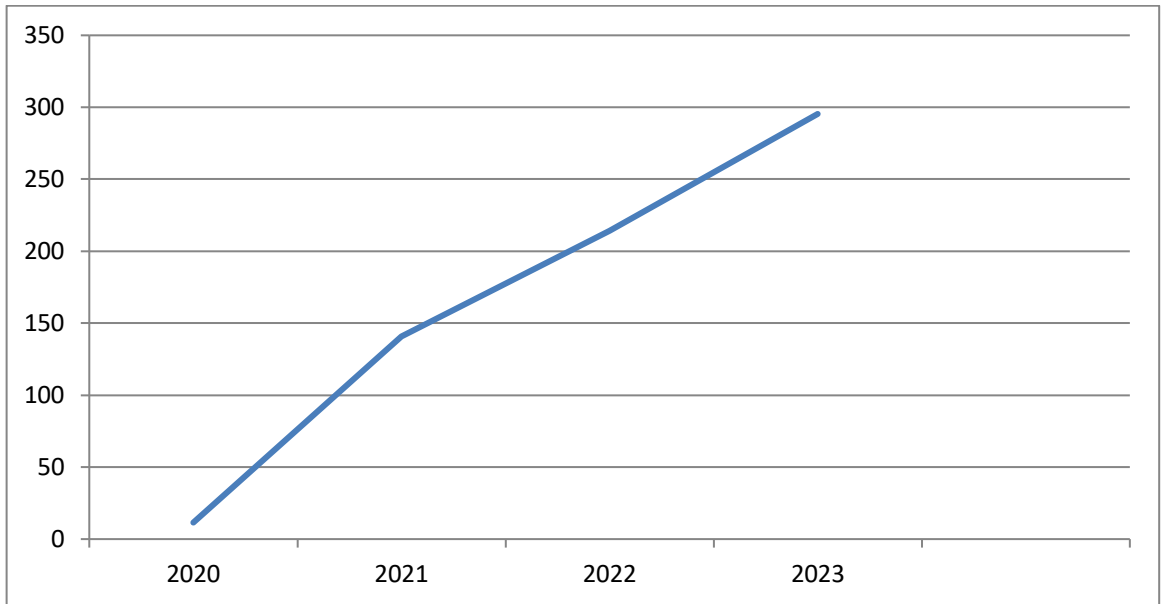

Рис.2.3. Динаміка зміни продуктивності праці ТОВ у 2020-23 рр., тис.грн./особу.

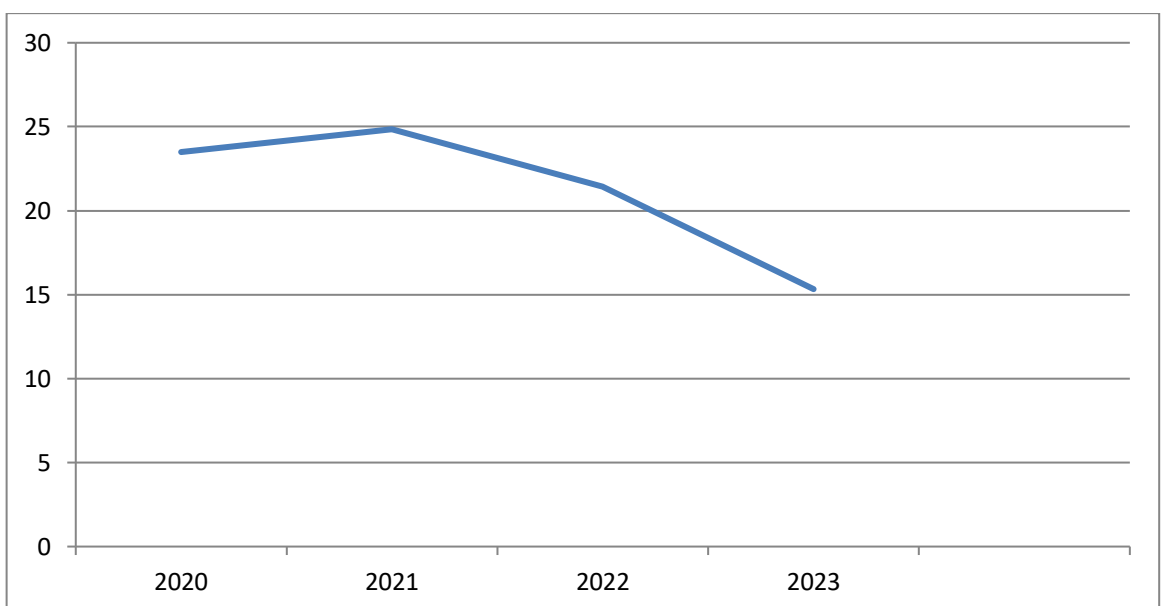

Рис.2.3. Динаміка зміни середньомісячної заробітної плати ТОВ., грн.

Така тенденція зміни показників оплати праці та продуктивності праці (рис.2.2.. 2.3.) спонукає до перегляду політики оплати праці працівників ТОВ.

На наступному етапі проведемо аналіз формування фінансового результату ТОВ. Для цього формуємо Таблицю 2.5.

Таблиця 2.5.

Динаміка формування чистого прибутку ТОВ, тис.грн.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. до 2021р.	2023р. від 2022р.
Чистий дохід від реалізації послуг, тис. грн.	1972,6	3428,7	7088,8	1456,1	3660,1	73,82	106,75
Собівартість реалізованих послуг	-	1004,7	1444,1	+1004,7	+439,4	-	143,73
Валовий прибуток	1972,6	2424,0	5644,7	451,1	3220,7	122,88	232,87
Інші операційні доходи	-	2,5	22,2	2,5	19,7	-	888,0
Інші операційні витрати	1544,6	1914,8	5646,7	370,2	3731,9	123,97	294,90
Прибуток до оподаткування	422,6	511,7	20,2	89,1	-491,5	121,08	3,94
Чистий прибуток	422,6	511,7	20,2	89,1	-491,5	121,08	3,94

Дані таблиці 2.5. свідчать про те, що нещодаючи на зростання чистого доходу на 6.75% у 2023 році в порівнянні з 2022 роком, мсобвартість реалізованих послуг зросла на 44%, тому знизився показник чистого прибутку майже на 0.5 млн.грн. Незважаючи на це, за підсумками 2023 року ТОВ залишається прибутковим та має чистий прибуток у розмірі 20,2 тис.грн.

Оскільки основним показником ТОВ, що характеризує результат його діяльності є прибуток, за його показником розрахуємо відносні показники рентабельності у таблиці 2.6.

Основним показником є прибуток, тому ми його проаналізуємо у аступній таблиці за даними ф№2 а також Балансу.

Таблиця 2.6.

Аналіз показників прибутковості та рентабельності
ТОВ «Люкс бухгалтерія» за 2019-2023 рр.

Показники	Роки				
	2019	2020	2021	2022	2023
Прибуток (валовий)	1324,6	1679,4	1972,6	2424.0	5644.7
Абсолютне відхилення	221,2	354.8	293.2	451.4	3220.7
Результат діяльності (до оподаткування)	240,2	302,4	422.6	511.7	20.2
Абсолютне відхилення	23,2	62.2	120.2	89.1	-491.5
Чистий прибуток	240,2	302.4	422.6	511.7	20,2
Абс.відхил.	23.2	62.2	120,2	89.1	-491,5
Рентабельність: виробництва, %	16,2	19,6	21.4	14.91	0,28
Абсол.відхил.	3.2	3.4	1.8	-6,49	-14.63
Рентаб.активів,%	42,1	48.9	52,4	57.3	2,4
Абсол.відхил.	3.2	6.8	3.5	4,9	-54.9
Рентаб.власного капіталу, %	3,8	3.9	4.3	5.7	3,2
Абсол.відхил.	0,2	0.1	0,4	1,4	-2.5
Рентаб.продукції, %	16,2	19.6	21.4	14,91	0,28
Абсол.відхил.	3.2	3.4	1.8	-6,49	-14.63

Аналіз фінансових показників підприємства за період 2019–2023 років демонструє динамічні зміни у його діяльності, серед яких можна виділити як позитивні тенденції, так і суттєві проблеми.

За п'ять років валовий прибуток зріс з 1324,6 тис. грн у 2019 році до 5644,7 тис. грн у 2023 році. Найбільше абсолютне зростання зафіксовано у 2023 році (+3220,7 тис. грн).

Така позитивна динаміка свідчить про суттєве зростання масштабів діяльності підприємства.

Показники результатів до оподаткування та чистого прибутку мали стабільне зростання до 2022 року. У 2023 році відбулося значне зниження результату до 20,2 тис. грн, що стало найнижчим значенням за період аналізу.

Причиною цього стала зміна структури витрат, зовнішні фактори, пов'язані з воєнними діями росії та інші фінансові труднощі. Зниження рентабельності відбулось через збільшення витрат. Зниження рентабельності продукції до 0,28% у 2023 році є критичним і свідчить про невідповідність між витратами на виробництво та отриманими доходами.

Незважаючи на це, відзначимо позитивні тенденції зростання валового прибутку до 2023 року свідчить про потенціал підприємства до масштабування. Висока рентабельність до 2022 року вказує на попередню ефективність використання ресурсів.

Значне падіння всіх ключових рентабельних показників у 2023 році вказує на кризову ситуацію в діяльності підприємства.

Різке зниження результату діяльності до оподаткування і чистого прибутку може свідчити про фінансову нестабільність або неефективність управління витратами.

Тому слід провести детальний аналіз структури витрат і виявити причини їх зростання, переглянути стратегію ціноутворення та оптимізувати виробничі процеси. посилити управління активами для відновлення їх ефективного використання та розробити антикризову програму для стабілізації рентабельності та забезпечення фінансової стійкості.

Аналіз фінансового стану передбачає розрахунок відповідних коефіцієнтів за даними Балансу. Значна увага серед них приділена показникам ліквідності за рівнями та у залежності від рівнів ліквідності активів і строковості зобов'язань у балансі [41].

Аналіз показників ліквідності проведемо у таблиці 2.7. і рис.2.4. та 2.5.

Таблиця 2.7.

Аналіз ліквідності ТОВ у 2019-2023 рр.

Показники	Роки					Абсолютне відхилення (+,-)				Відносне відхилення, %			
	2019	2020	2021	2022	2023	2020-2019	2021-2020	2022-2021	2023-2022	2020/2019	2021/2020	2022/2021	2023/2022
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,27	0,29	0,31	0,26	0,29	0,2	0,2	-0,05	0,03	107,41	106,9	76,5	111,54
Коефіцієнт швидкої (проміжної, суворої) ліквідності	0,72	0,75	0,82	0,76	0,84	0,03	0,07	-0,06	0,08	104,17	109,33	92,68	110,52
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,2	1,8	2,2	2,7	2,4	0,6	0,4	0,5	-0,3	150,0	122,22	122,73	88,89

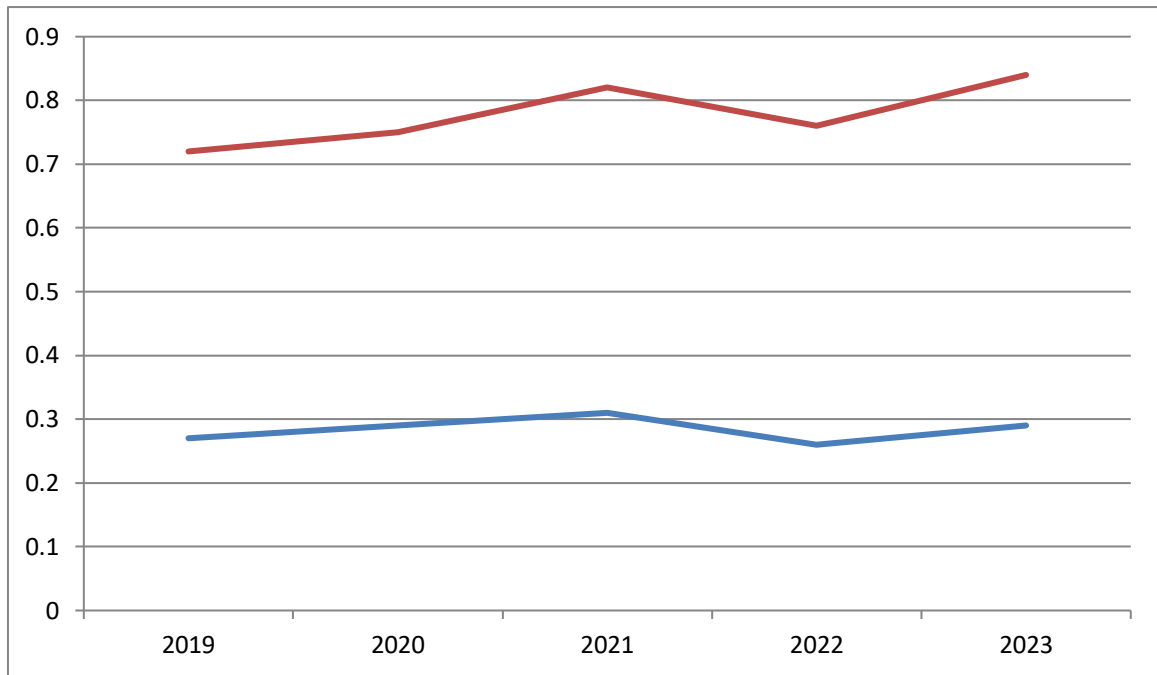

Рис.2.4. Динаміка показників ліквідності ТОВ (абсолютної та швидкої) у 2019-2023 рр.

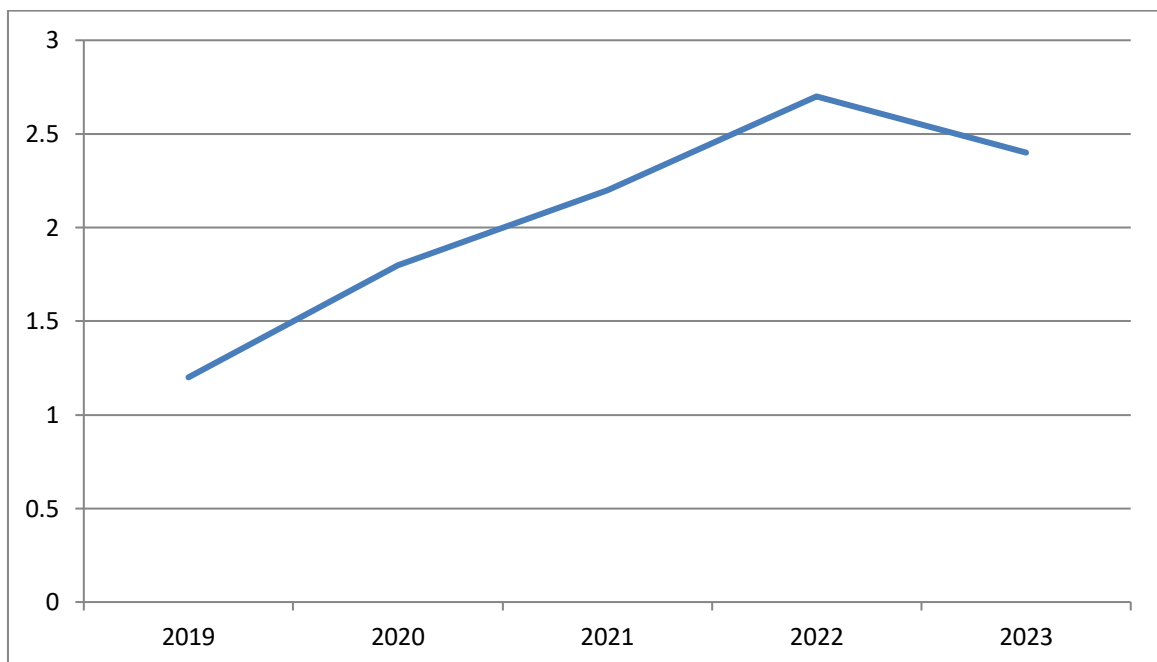

Рис.2.5. Динаміка показників поточної ліквідності у 2019-2023 рр.

Аналіз коефіцієнтів ліквідності за період 2019–2023 років демонструє як позитивні, так і негативні зміни у фінансовій стабільності підприємства.

Показник коефіцієнта абсолютної ліквідності залишався стабільним у межах 0,26–0,31, демонструючи незначні коливання. Найнижче значення зафіксовано у 2022 році (0,26), проте в 2023 році спостерігається відновлення до рівня 0,29.

Відносне зростання за період 2023/2022 склало 11,54%, що свідчить про часткове покращення фінансового стану.

Коефіцієнт швидкої ліквідності демонструє стабільне зростання з 2019 до 2021 року, досягаючи 0,82. У 2022 році коефіцієнт дещо знизився до 0,76, але у 2023 році зріс до 0,84, що є найвищим значенням за аналізований період. Загальне зростання свідчить про здатність підприємства своєчасно покривати зобов'язання за рахунок ліквідних активів.

Коефіцієнт поочної ліквідності зростав з 1,2 у 2019 році до 2,7 у 2022 році, що вказує на підвищення фінансової стійкості. У 2023 році коефіцієнт знизився до 2,4, проте він залишається вищим за нормативне значення (≥ 1), що свідчить про достатній рівень покриття поточних зобов'язань. Темп зростання у 2022/2021 році склав 122,73%, але у 2023/2022 році зафіксовано спад на 11,11%.

Отже, зазначимо, що усі три коефіцієнти ліквідності знаходяться на задовільному рівні, перевищуючи нормативні значення. Це свідчить про фінансову стійкість підприємства та його здатність своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання. Позитивним є покращення коефіцієнтів абсолютної та швидкої ліквідності у 2023 році є ознакою ефективного управління ліквідними активами. Проте, зниження коефіцієнта поточної ліквідності у 2023 році може свідчити про часткове збільшення зобов'язань або зниження оборотних активів.

Тому нами рекомендовано продовжити роботу над ефективним управлінням оборотними активами та контроль витрат для утримання позитивних тенденцій. Звернути увагу на покращення коефіцієнта поточної ліквідності для збереження високого рівня фінансової стійкості. Збалансувати поточні зобов'язання з ліквідними активами, щоб уникнути можливих ризиків у майбутньому.

Фінансово-економічні показники діяльності ТОВ за 2019-2023 рр. нами згруповано у Додатку Г.

ТОВ «Люкс бухгалтерія» вважає себе соціально-орієнтованим товариством і працює з врахуванням основних засад сталого розвитку. Екологічна відповідальність полягає у збереженні природних ресурсів та мінімізація негативного впливу на навколишнє, розробці екологічно дружніх рішень для клієнтів, врахування принципу "забруднювач платити" у своїх рекомендаціях. Впроваджує енергоефективність та ресурсозбереження, надає інформацію про екологічний стан та результати своєї консалтингової діяльності у звітності. ТОВ сплачує екологічний податок, забезпечує раціональне використання природних ресурсів і умов довкілля, сприяє раціональному їх відтворенню та охороні.

2.2. Організація обліку і оподаткування розрахунків з контрагентами на ТОВ «Люкс бухгалтерія»

До основних категорій контрагентів ТОВ належать:

- клієнти (замовники послуг) : ТОВ АВАНХОМ. ТОВ АВКО ГРУП, ТОВ АГАТКОСМЕТИКА, ТОВ АЙРОН ВЕСТ, ПП «БАВАРІЯ ТРАНС», МПП «Дельта21, ТОВ Експортлогістик. та ін.

- постачальники товарів і послуг: ТОВ Інфоком, ТОВ Вчасносервіс. ТОВ Альфаком, Бюро-стиль, ФОП Вервега Максим Васильович, ТОВ Ворк Україна, Деос охорона плюс ПП, ТОВ Інфоком, Квак А.В., ФОП Корнійчук Ю.В., Новий медіапростір Галичина, Центр сертифікації ключів «Україна» та ін.

Консалтингові послуги охоплюють широкий спектр діяльності, від бухгалтерського обліку і аудиту до маркетингових консультацій, інжинірингових послуг, консультування у медичній, екологічній та інших сферах.

Співпраця бізнесу і консалтингової компанії проходить за алгоритмом, поданим на рис.2.6.

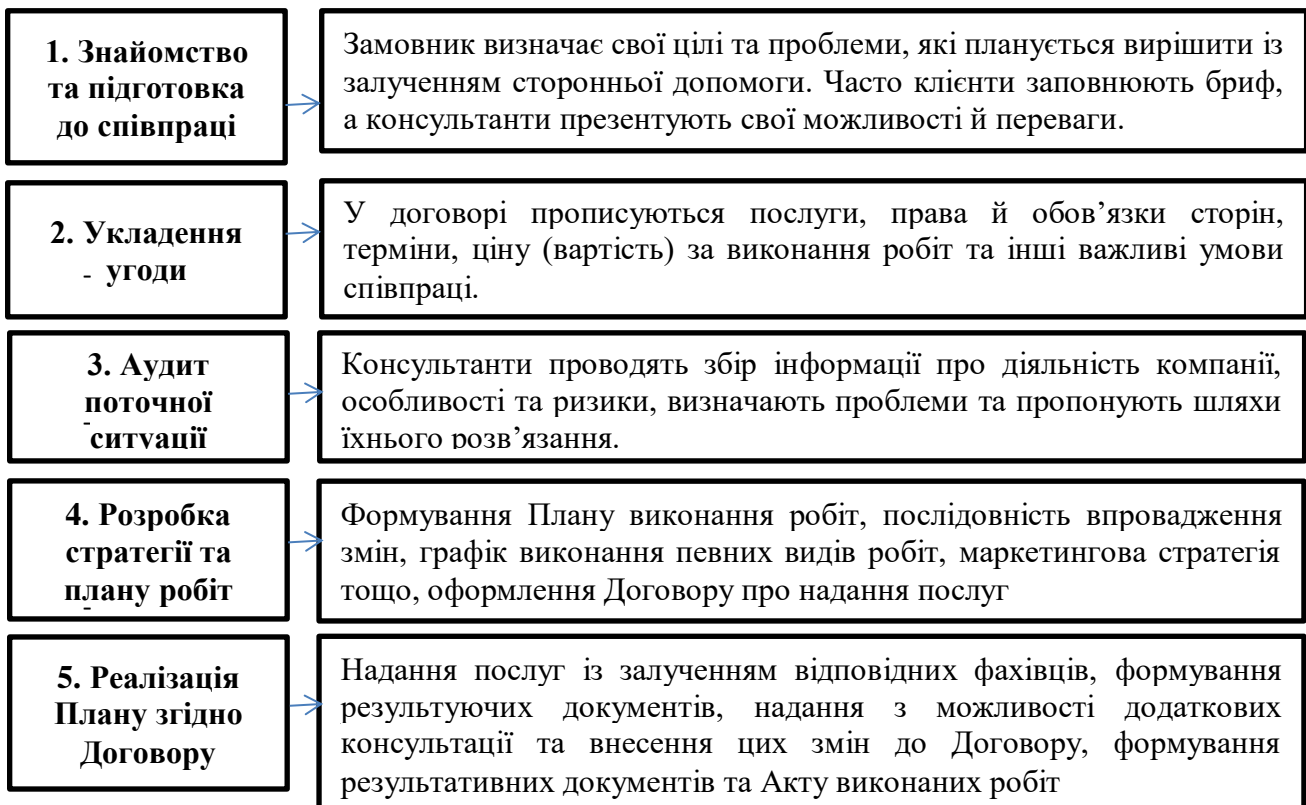

Рис 2.6. Алгоритм співпраці консалтингових фірм із контрагентами
Сформовано автором

Важливою складовою для розрахунків з контрагентами є формування ціни. Саме тому потенційному клієнту надається прайс-лист, обговорюються всі ділянки роботи, за які відповідатиме бухгалтер, і на основі цього складається договір, де описуються послуги, які будуть надаватись клієнту.

Слід зазначити, що процес переговорів з надання консалтингових послуг є постійним, оскільки бувають випадки, коли при вже погодженому функціоналу бухгалтера, клієнт просить виконувати додаткову роботу, не передбачену договором. У такому випадку вносяться зміни до завдання, затверджується додаткова угода до Договору і виставляється додатковий рахунок на оплату, який клієнт погоджує/не погоджує.

Розглядаючи порядок формування ціни на послуги ТЗОВ «Люкс Бухгалтерія», то за основу беруть найчастіше такі види послуг: -Ведення ФОП/ТОВ; Разові квартальні/річні звітності; Юридичні послуги (ліквідація, реєстрація ФОП/ТОВ).

Таблиця 2.8.

Орієнтовна вартість послуг ТЗОВ «Люкс Бухгалтерія»

Бухгалтерське обслуговування	Юридичні послуги
ФОП-ІТ – 1300 грн./міс	Реєстрація (внесення змін) ФОП – 2700 грн.
ФОП без найманих працівників та без РРО(ПРРО) – 1600 грн./міс	Зміна групи ФОП – 1800 грн.
ФОП без найманих працівників з РРО(ПРРО) – 2000 грн./міс	Закриття ФОП – 6000 грн.
ФОП без найманих працівників з РРО(ПРРО) – інтернет-торгівля - 2500 грн./міс	Реєстрація ТОВ – 8500 грн.
ФОП із найманими працівниками – від 3000 грн./міс	Внесення змін ТОВ – від 7500 грн.
Юридичні особи на спрощеній системі – від 7000 грн./міс	Ліквідація ТОВ – 25000 грн.
Юридичні особи на загальній системі (без ПДВ) – від 12000 грн./міс	Підготовка договору – від 2000 грн.
Юридичні особи на загальній системі (з ПДВ) – від 15000 грн./міс	
Додаткові послуги	
Вартість ліквідації ФОП	6000 грн. одноразово
Вартість реєстрації ФОП	2700 грн. – одноразово
Вартість реєстрації ТОВ	8500 грн. одноразово
Вартість консультації	1500 грн. година
Консалтингові послуги	Погодинна оплата
Фінансовий аналіз	Погодинна оплата

Складено за даними: [25]

Розрахунок вартості послуг консалтингових фірм базується на індивідуальному підході для кожного замовника у залежності від об'єму робіт та вимогами до фахівців.

Незважаючи на опубліковані прайс-листи на свої послуги на сайтах компаній, якісна зміна спеціалізації послуг консалтингових фірм на користь консультаційного обслуговування пов'язана із маркетинговими дослідженнями, релокованим бізнесом, бізнес-консалдингом, розробкою стратегій розвитку, необхідності формування пакету документів на отримання грантів і ваучерної підтримки тощо [26; 28].

Послуги облікового консалтингу займають значне місце.

Рис.2.7. Етапи надання послуг облікового консалтингу [27; 28]

Консалтингові послуги в податковому обліку оподатковуються так само, як і інші послуги, наприклад, маркетингові. відповідно до підпункту "в" пункту 186.3 Податкового кодексу України місцем постачання бухгалтерських, консультаційних, юридичних, інформаційних та інжинірингових послуг є місце реєстрації суб'єкта господарювання [3].

Проте, надання консультаційних послуг у рамках спрощеної системи оподаткування має певні обмеження. Наприклад, фізичні особи-підприємці (ФОП) 2 групи можуть надавати консалтингові послуги лише іншим платникам єдиного податку. Якщо необхідно обслуговувати суб'єктів, які не є платниками єдиного податку, ФОП істотно перейти на 3 групу. Якщо консалтингові послуги об'єднуються з аудитом фінансової звітності, то підприємцю слід створити юридичну особу або перейти на загальну систему оподаткування.

Консалтингові послуги складають ПДВ на загальних підставах. Отримувач послуг має право на податковий кредит за такими послугами, однак податкові органи ставляться до таких операцій із суворістю. Додаткові перевірки у ТОВ часто спрямовані на перевірку документації, що підтверджує факт надання цих послуг, і намагаються довести, що операції були реальними. У разі намагання збільшити податковий кредит без реальних операцій податкові органи можуть накладати штрафи або інші санкції. Тому важливо правильно документувати консалтингові послуги і забезпечити їх зв'язок з господарською діяльністю для того, щоб мати право на податковий кредит.

Для відображення у обліку, має бути належно оформлений Акт прийому-передачі наданих послуг [26], де окрім обов'язкових реквізитів вказуються детально надані послуги за прайсом. Додатково до Акта додаються Договір про надання послуг, Наказ по підприємству, у якому обґрунтовується необхідність надання цих послуг та використання результатів та Звіт про надані послуги. Це забезпечує прозорість співпраці та правильність фінансових розрахунків.

Отже. процес розрахунків із контрагентами у ТОВ базується на індивідуальному підході, який враховує обсяг роботи та специфічні вимоги клієнтів.

Документування розрахунків з контрагентами залужить від способу розрахунків. При розрахунках готівкою надходження коштів оформляється Прибутковим касовим ордером, вибуття – Видатковим касовим ордером і усі операції фіксуються у Касовій книзі, яка у ТОВ є електронною.

Проте, переважно контрагенти розраховуються безготівковим шляхом, тому основним документ є Платіжне доручення на виписка банку. У додатку Б до Дипломної роботи є прикріплено Акти здачі-приймання (надання послуг), згідно яких формується документ на оплату.

У наукових працях розглядаються різні варіанти відображення в обліку консалтингових продуктів у залежності від їх сутності (Таблиця 2.9.)

Таблиця 2.9.

Варіанти обліку консалтингових послуг у залежності від сутності продукту [26]

№ з/п	Сутність консалтингового продукту	Відображення в обліку	Документи
1	Консультація на підставі наявних знань щодо подальших дій, замовником безпосередньо споживач послуг	703 субрахунок, аналітика «Дохід від надання консультаційних послуг»	Акт виконаних робіт (надання послуг)
2	Консультація на підставі наявних знань щодо подальших дій (проведення тренінгів, семінарів, вебінарів)	703 субрахунок, аналітика «Дохід від проведення тренінгів, семінарів, вебінарів»	Акт виконаних робіт (надання послуг)
3	Консультація на підставі наявних знань щодо подальших дій (виступ на конференціях, написання статей, видання книжок)	719 субрахунок, аналітика «Дохід від виступу на конференціях, написання статей, видання книжок», проте частіше за таку роботу не платять, крім того, виникають витрати при виконанні такої роботи, 111 субрахунок «Бібліотечні фонди»	Акт виконаних робіт (надання послуг)
4	Консультація на підставі наявних знань щодо подальших дій (ведення блогу)	719 субрахунок, аналітика «Дохід від продажу посилань з блогу», 719 субрахунок, аналітика «Дохід від ведення блогу (за трафік)», 719 субрахунок, аналітика «Дохід за розміщення контекстної реклами», проте зазвичай це просто додаткова реклама для консалтингової компанії, і дохід безпосередньо від ведення блогу не отримується	Акт виконаних робіт (надання послуг)

<i>Продовження таблиці 2.9.</i>			
5	Індивідуальна консультація на підставі наявних знань щодо подальших дій з урахуванням особливостей діяльності та потреб клієнта	703 субрахунок, аналітика «Дохід від надання консультаційних послуг»	Акт виконаних робіт (надання послуг)
6	База управлінських знань (аналітичні дослідження, галузеві огляди) з використанням власної методології	703 субрахунок, аналітика «Дохід від надання консультаційних послуг»	Акт виконаних робіт (надання послуг), звіт з надання консалтингових послуг
7	Консалтинговий супровід клієнта у процесі ведення бізнесу	703 субрахунок, аналітика «Дохід від надання консультаційних послуг»	Акт виконаних робіт (надання послуг)
8	Експертна допомога в підготовці та реалізації проектів розвитку клієнта	703 субрахунок, аналітика «Дохід від надання консультаційних послуг»	Акт виконаних робіт (надання послуг), звіт з надання консалтингових послуг
9	Нова технологія розвитку компанії, новий аналітичний інструмент	703 субрахунок, аналітика «Дохід від надання консультаційних послуг», 125 субрахунок «Авторське право та суміжні з ним права»	Акт виконаних робіт (надання послуг), звіт з надання консалтингових послуг

При обліку розрахунків з котраєгентами виникають зобов'язання на отримані послуги чи товари, за сплатою податків, зборів, платежів, кредитів. забогованості перед органами соціального страхування та ін. Для обліку поточних зобов'язань призначено рахуни класу 6, а для довгострокових – 5 Клас Плану рахунків (див.рис. 2.8.)

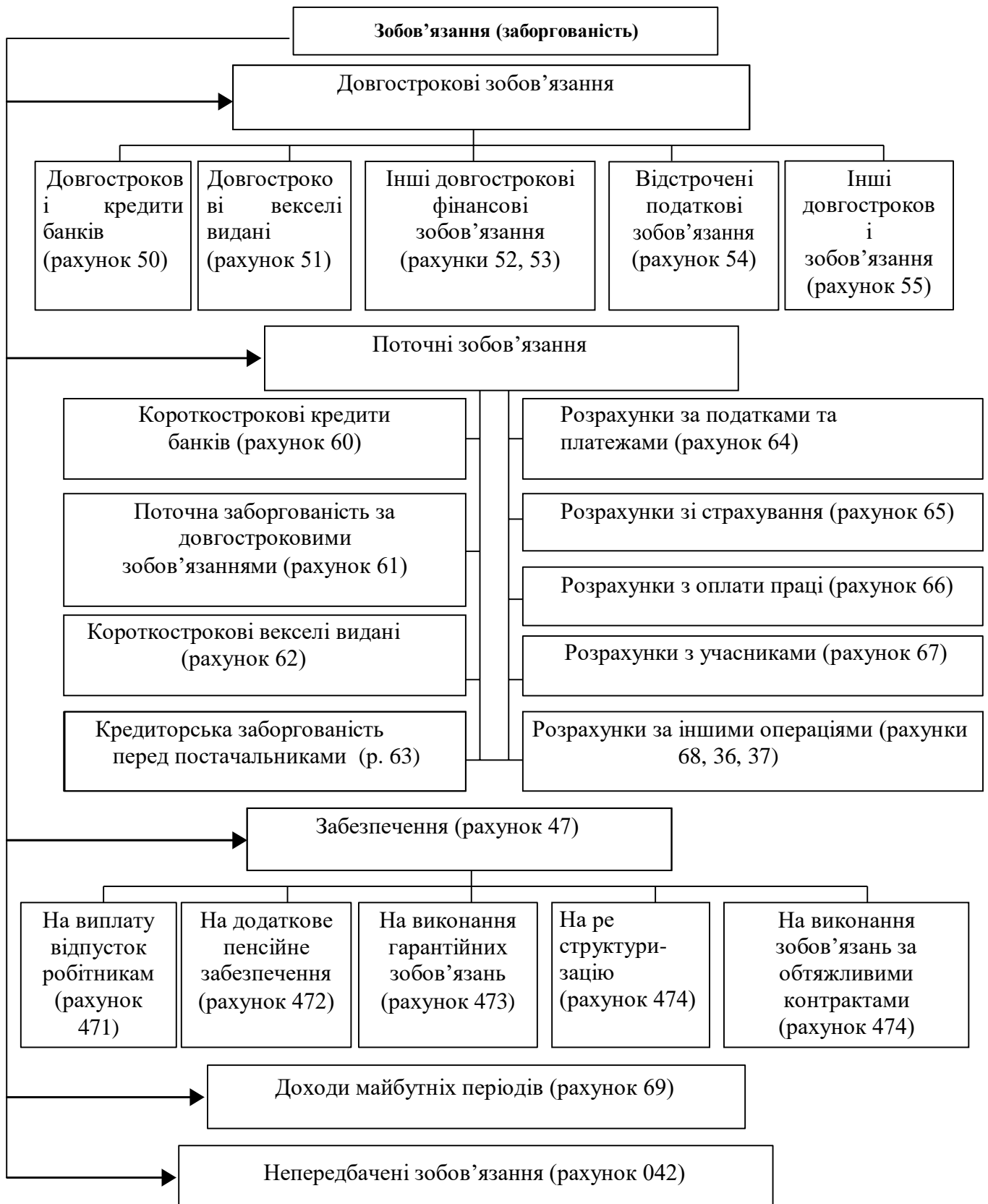

Рис. 2.8. Рахунки для обліку зобов'язань [34]

Аналізуючи оборотно-сальдову відомість, сформовану за 2023 рік, для обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками ТОВ використовує субрахунок 631, а для інших розрахунків – 6851 (тут контрагентами є ТОВ Вчасно сервіс, ФОП Лисканич Т.Р., Лисканич Христина Чтефанівна, ПП Люкс бухгалтерія, ТОВ Укртрімекс, ТОВ Чекбокс (Додаток В).

Для обліку розрахунків із змовниками послуг ТОВ призначені рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками».

Таблиця 2.10.

Рахунки з обліку розрахунків з контрагентами [14; 21; 35]

Синтетичні рахунки	Субрахунки	Синтетичні рахунки	Субрахунки
36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями». 362 «Розрахунки з іноземними покупцями»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками». 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	371 «Розрахунки за виданими авансами». 374 «Розрахунки за претензіями». 377 «Розрахунки з різними дебіторами»	68 «Розрахунки за іншими операціями»	681 «Розрахунки за авансами одержаними». 685 «Розрахунки з іншими кредиторами»

Для обліку готівкових коштів призначено рахунок 30 «Готівка», а для безготівкових – 31 «Рахунки в банках». Рахунок 31 має такі субрахунки: 311 «Поточні рахунки в національній валюті», 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті», 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті», 314 «Інші рахунки в

банках в іноземній валюті». За дебетом відображається надходження коштів від контрагентів, за кредитом – вибуття (перерахування коштів контрагентам)[17; 18; 34].

У таблиці 2.11. наведемо приклад відображення в обліку консалтингових послуг.

Таблиця 2.11.

Приклад відображення в обліку консалтингових послуг

ТОВ «Люкс бухгалтерія»

№ п.п.	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дебет	Кредит	
1.	Отримано попередню оплату за консультування з ліквідації ФОП	311	681	6000
2.	Визнано податкове зобов'язання з ПДВ (до реєстрації ПН)	6431	6432	1000
3.	Підтверджено податкове зобов'язання (після реєстрації ПН)	6432	6411	1000
4.	Нараховано дохід від надання послуги (підстава - Акт здачі-приймання робіт (надання послуг))	361	703	6000
5.	Відображено зменшення доходу на суму ПДВ	703	6431	1000
6.	Проведено взаємозалік заборгованостей	681	361	6000
7.	Відображено витрати, які входять до собівартості наданих послуг – заробітна плата і ЄСВ)	23	661 651	2500 550
8.	Списано собівартість реалізованих послуг	903	23	3050
9.	Віднесено дохід від надання послуг на фінансовий результат	703	791	5000
10.	Віднесена собівартість послуг на фінансовий результат	791	903	3050

Примітка: для обліку ПДВ ТОВ використовує субрахунки 6442 «Непідтверджений податковий кредит», 6431 «Податкові зобов'язання за авансами», 6432 «Відкладене податкове зобов'язання», 6411 «Розрахунки з ПДВ»

У ТОВ облік повністю автоматизовано, тому є можливість отримати розгорнуту інформацію за потрібний період за розрахунками у розрізі контрагентів. У програмі є також автоматизовані АРМ-зві у пенсійний фонд, ф№1 ДР, Декларація з ПДВ, Журнали -ордери. Звітність також електронна.

Для цілей податкового обліку у програмі виділено додатково по 64 рахунку (за субрахунками) інформацію, яка зазначається про документ та ПДВ (одержане, надіслане, перша подія).

Таким чином у програмі формуються і оборотно-сальдові відомості за вказаними рахунками.

Для аналітичних робіт на підприємстві використовується програмний продукт системи "Fin Expert 4.1. for Windows". Ця професійна мережева система реального часу призначена як для великих підприємств із значними обсягами даних, так і для середніх підприємств з можливістю роботи в локальному

ДФС України приймає електронну податкової звітності за форматом електронної звітності на основі специфікації extensible Markup Language (XML). Підприємству цей формат надано безкоштовно як програмне забезпечення платника податків Цей документ має сумісність із діючою на підприємстві програмою. Для врегулювання процесу подання податкової звітності в електронному вигляді до ДФС України підприємство застосовує Уніфікований формат транспортного повідомлення, для обміну електронними документами між податковими органами й платниками податків телекомунікаційними каналами зв'язку з використанням електронного цифрового підпису (за текстом - ЕЦП). Обмін електронними документами здійснюється з прикріпленням до нього транспортним контейнером, що містить зашифровані дані (електронні звіти).

2.3. Пріоритетні напрями удосконалення обліку розрахунків з контрагентами

Облік розрахунків з контрагентами займає центральне місце в діяльності консалтингових фірм, оскільки саме від ефективності цих процесів залежить фінансова стабільність, своєчасність виконання зобов'язань та репутація компанії. Зважаючи на сучасні виклики бізнес-середовища, удосконалення облікових процедур стає одним із ключових завдань для консалтингових організацій.

Першочерговим напрямком удосконалення є автоматизація облікових процесів. Використання спеціалізованого програмного забезпечення дозволяє мінімізувати ручну роботу, уникнути помилок і прискорити обробку великих обсягів даних. Системи автоматизації, такі як ERP-платформи, інтегрують облік, аудит та управлінські процеси, що сприяє ефективнішій взаємодії між підрозділами компанії.

ТОВ "Люксбухгалтерія" є середньою консалтинговою компанією, яка спеціалізується на наданні бухгалтерських послуг, податковому консультуванні та аудиторських перевірках. Постійне зростання клієнтської бази та складність облікових операцій змусили керівництво шукати інноваційні шляхи вдосконалення облікових процесів. Одним із ключових рішень стало впровадження ERP-платформи «1С УІС :ERP Управління підприємством 2.0».

На Етапі впровадження ERP-платформи було проведено детальний аудит бізнес-процесів ТОВ "Люкс бухгалтерія" та основними завданнями визначено:

- Автоматизація обліку розрахунків з клієнтами та постачальниками. Для зниження ризиків помилок і прискорення фінансових операцій необхідно було забезпечити автоматичне створення рахунків, контроль заборгованостей та нагадування про терміни платежів;

- Централізація даних – є одним із ключових завдань стало об'єднання всіх облікових даних в єдину інформаційну систему. До впровадження ERP-платформи інформація про розрахунки з контрагентами, фінансові операції та документообіг зберігалася в різних програмах або в архівах, що створювало

ризика дублювання або втрати даних. Впровадження ERP дозволило уникнути цих проблем через інтеграцію

Завдяки централізації даних усі відділи компанії, зокрема бухгалтерія, відділ продажів та управління клієнтськими відносинами, отримали доступ до актуальної інформації в реальному часі. Це забезпечило кращу координацію між підрозділами, скоротило час на пошук потрібних документів і зменшило кількість помилок, спричинених невідповідністю

Крім того, централізація даних сприяла створенню єдиних стандартів обліку та звітності в компанії. Усі фінансові операції тепер реєструються за однаковими правилами, що підвищили прозорість і точність ведення обліку. Це також спростило процес підготовки до аудиторських перевірок і

Таким чином, централізація даних в межах ERP-платформи стала основою для підвищення ефективності облікових процесів і прийняття управлінських рішень на основі достовірної інформації.

- Автоматичне формування звітів та контроль звітності. Запровадження ERP-платформи дозволило автоматизувати процеси моніторингу та контролю за розрахунками з контрагентами. У системі створено спеціальні інструменти для відстеження дебіторської та кредиторської заборгованості, визначення строків виконання зобов'язань та аналізу платіжної дисципліни;

- Методом підвищення ефективності документообігу було забезпечено повну автоматизацію роботи з фінансовими та юридичними документами, які пов'язані з розрахунками. До впровадження ERP в компанії значна частина документообігу відбувалася в паперовій формі, що створювало труднощі із зберіганням, пошуком і обробкою документів.

- Інтеграція ERP-платформи з банківськими системами дозволила компаніям автоматизувати процес завантаження банківських виписок та їх синхронізацію з бухгалтерськими операціями. Це забезпечило зручний і точний контроль фінансових транзакцій, пошкодивши ризик помилок, які могли виникнути під час ручного введення даних.

Крім того, ERP-платформа дозволила автоматично створювати платіжні доручення на основі виставлених рахунків, що значно скоротило час на обробку платежів. Завдяки цьому всі фінансові зобов'язання компанії перед контрагентами виконувалися вчасно, що покращило ділову репутацію ТОВ "Люксбухгалтерія".

Інтеграція також дозволила оперативно звіряти залишки коштів на банківських рахунках із даними, що зберігаються в ERP-системі. Це забезпечило точність фінансового планування, а також зручність у підготовці звітів про стан фі

Таким чином, інтеграція ERP-платформи з банківськими платформами стала успішним кроком для вдосконалення фінансових операційних компаній, підвищення їх прозорості та зниження адміністративного навантаження.

На основі аналізу бізнес-процесів компанії обрані основні модулі платформи, які відповідають потребам ТОВ "Люксбухгалтерія": - це «Фінансовий облік і контроль» - для управління розрахунками з клієнтами, постачальниками та контролю дебіторської діяльності. /кредиторської заборгованості. – «CRM-модуль» - для ведення обліку клієнтів і покращення взаємодії з ними. – «Документообіг» - для автоматизації обробки, зберігання та архівування фінансових і юридичних документів. – «Аналітична звітність» - для створення прогнозів і детального аналізу фінансових результатів.

Впровадження аналітичного обліку розрахунків забезпечить деталізацію інформації для окремих груп контрагентів, таких як постійні клієнти, стратегічні партнери або постачальники різних послуг. Такий підхід сприяє структурі кращого розумінню дебіторської та кредиторської заборгованості та дає змогу отримати більш обґрунтоване управління

Не менше є вдосконалення системи внутрішнього контролю за розрахунками з контрагентами. Регулярні перевірки, чіткі процедури узгодження рахунків, контроль платіжної дисципліни та періодичне виявлення прострочених заборгованостей не дозволяють уникати фінансових ризиків і запобігати шахрайству.

Ще одним пріоритетом є інтеграція електронного документообігу в процес розрахунків з контрагентами. Оперативність обробки документів, знижує витрати на адміністрування та створює надійні умови для зберігання даних

Підвищення кваліфікації працівників бухгалтерських служб через те, що сучасні реалії вимагають глибокого знання законодавства, вміння працювати з новими програмними продуктами та здатність до аналітичного мислення. Регулярні тренінги, курси та обмін досвідом є невідомою частиною особистісного професійного росту кадрів.

У межах діагностичного етапу консалтингової співпраці результатом визначення проблем у системі бухгалтерського обліку та оподаткування підприємства-клієнта повинна бути карта організаційної та виробничої структури підприємства, його поточних бізнес-процесів та зон відповідальності бухгалтерії, а також оцінка точок ризику [34; 36].

Для успішного проведення консультаційного процесу його учасникам доречно визначитися з моделлю ділового партнерства, яка б дала змогу з'ясувати характер співробітництва у консультуванні. Поряд з моделлю «експерт-клієнт» у бухгалтерському консалтингу найефективнішою слід вважати модель «співробітництво», суть якої полягає в синхронізації зусиль консультанта і клієнта та одночасному їх спрямуванні на вирішення проблеми. Такі взаємини дають змогу поєднати зусилля клієнта та консультанта на всіх етапах консультування. Спільна робота дозволяє розширити компетенцію персоналу, активізувати інноваційний потенціал персоналу та перейняти у консультанта методологію бухгалтерського обліку і прийоми вирішення проблем в оподаткуванні, що в майбутньому забезпечує клієнтові можливість самостійно долати бізнесові та управлінські труднощі й активізувати діяльність [26].

Навчання персоналу бухгалтерії підприємства-клієнта зводиться до опису і розподілу функціональних обов'язків та зон відповідальності з метою уникнення дублювання обов'язків, конкретизації та закріплення відповідальності, опису службових обов'язків. Нехтування переліченими аспектами є передумовами

гальмування роботи колективу та генерування потенційних зон конфлікту, що дестабілізують бізнес [34].

Отже, поліпшення навичок постановки та контролю за виконанням завдань, конфлікт- менеджменту, комунікації, вміння знаходити причини неефективності облікового та податкового процесів і своєчасно їх усувати, особливо в умовах розподілення команди та високого рівня стресу, сприяє підвищенню професійної культури персоналу та керівництва бухгалтерської служби. За потреби всім управлінцям можуть надавати індивідуальні консультації.

Таким чином, удосконалення обліку розрахунків з контрагентами у консалтинговій фірмі — це комплексний процес, який включає впровадження новітніх технологій, посилення контролю, адаптацію до змін у законодавстві та розвиток людського капіталу. Реалізація цих переваг сприятиме підвищенню ефективності управління фінансами, зміцненню довіри з боку контрагентів та забезпеченню конкурентоспроможності консалтингової фірми.

Висновки до розділу 2

Другий розділ присвячено питанням організації обліку розрахунків з контрагентами ТОВ «Люкс бухгалтерії» та аналізу основних показників діяльності та фінансового стану Товариства. Основним видом діяльності ТОВ визначено 69.20 – діяльність у сфері бухгалтерського обліку, аудиту, консультування з питань оподаткування. Передбачено ще у ЄДРПОУ за КВЕДОм діяльності 82.99, 62.02.. 69.10., 70.22, 74.90.

Облік розрахунків з контрагентами ТОВ здійснюється на підставі укладених договорів про співпрацю та за результатами Актів здачі-приймання робіт (надання послуг). Для обліку розрахунків з контрагентами ТОВ ведуться рахунки 36.37,63,685.

Податковий облік консалтингових послуг в Україні має свою специфіку, що продовжується вимогами Податкового кодексу. Із основних аспектів є те, що консалтингові послуги підлягають оподаткуванню на загальних підставах, що дозволяють підприємствам, які надають такі послуги одним, використовувати податковий кредит за ПДВ.

Нами проведений аналіз результатів про динамічні зміни у фінансових результатах ТОВ, який свідчить про те, що дохід від реалізації послуг у 2023 році значно зріс порівняно з 2019 роком, що свідчить про підвищення ринкової активності фірми. Проте проти зниження чистого прибутку та рентабельності реалізованих послуг, що вказує на зростання витрат або зниження ефективності діяльності.

Аналіз продуктивності праці та фонду оплати праці демонструє підвищення чисельності персоналу та фонду оплати праці, проте середньомісячна заробітна плата зменшилася у 2023 році, що могло вплинути на мотивацію працівників. Продуктивність праці у 2023 році демонструє збільшення.

Фінансовий аналіз показників покращення ліквідності, зокрема коефіцієнт поточної ліквідності, зріс до 2,4 у 2023 році. Показники фінансової стійкості залишаються на достатньому рівні, що свідчить про низьку фінансову залежність компанії.

Основні засади сталого розвитку та природоохоронної діяльності консалтингової фірми базуються на принципах, що сприяють збалансованому розвитку екологічної, економічної та соціальної складових.

Удосконалення обліку розрахунків з контрагентами є напрямом підвищення ефективності консалтингових фірм. Ключові включають заходи автоматизації облікових процесів за допомогою ERP-системи, централізацію даних, інтеграцію з банківськими платформами та електронний документобіг. Це сприяє зниженню ризиків помилок, підвищенню прозорості, спрощенню внутрішнього контролю та покращенню координації між підрозділами.

Як бачимо з рис.3.1.. методичні прийоми аудиту визначаються із врахуванням мети і завдань аудиту. Тому на рис.3.1 сформуємо мету аудиту розрахунків з контрагентами – висловлення незалежної думки про достовірність даних про розрахунки з контрагентами у звітності.

Рис.3.2. Визначення мети аудиту розрахунків з контрагентами

Сформовано автором з використанням джерел: [22; 23; 30; 32]

Методичні прийоми, які допомагають організувати ефективний аудит розрахунків з контрагентами включають: аналіз документації і первинних документів, ідентифікацію і класифікацію контрагентів, оцінку платіжної дисципліни, перевірку наявності подвійного обліку, аналіз взаєморозрахунків з контрагентами, перевірка документації, інтерв'ю з ключовими співробітниками тощо. Для наглядності згрупуємо основні методичні прийоми у таблицю 3.1.

Таблиця 3.1.

Характеристика основних методичних прийомів організації аудиту
косалтингової фірми

Методичний прийом	Опис
1	2
Аналіз документації та первинних документів	Перевірка угод про надання консалтингових послуг та відповідність їх видам діяльності за КВЕД. Актів виконаних робіт (наданих послуг)Ю додаючих угод і документів про оплату.
Ідентифікація та класифікація контрагентів	Перевірка списку контрагентів та правильності визначення рахунків і субрахунків для обліку
Оцінка платіжної дисципліни	Перевірка своєчасності виконання фінансових зобов'язань клієнтів. Перевірка платіжної дисципліни дозволяє вирішувати проблеми з виконанням умов договорів, а також розраховувати, наскільки ефективно компанія управляє грошовими потоками. Крім того, важливо оцінити, чи є прострочення в оплаті, які можуть привести до додаткових витрат, таких як штрафи чи пеня
Перевірка наявності подвійного обліку	перевірка системи обліку компаній на наявність дублюваних записів або помилок у фінансових документах. Аудитор має перевірити правильність ведення обліку в усіх системах, які використовуються компанією, зокрема бухгалтерських і програмних, щоб уникнути дублювання інформації або її втрати. Підвійний облік може привести до помилок у звітності, неправильного визначення фінансових результатів або до пошкодження у зв'язку з податковими розрахунками
Аналіз взаєморозрахунків з контрагентами	Детальна перевірки дебіторської та кредиторської заборгованості компанії перед контрагентами, а також аналіз ліквідності компанії та підсумку доходів і витрат по кожному контрагенту.
Інтерв'ю з ключовими співробітниками	Важливо провести інтерв'ю з керівниками бухгалтерії, фінансового відділу та іншими відповідальними особами, щоб з'ясувати специфіку ведення обліку розрахунків з контрагентами. такі інтерв'ю допомагають отримати додаткову інформацію щодо процесів, які не можуть бути очевидними при перевірці документів. Співробітники можуть поділитися проблемами або новими факторами, які можуть вплинути на виконання зобов'язань перед контрагентами, а також на фінансовий стан компанії в цілому.
Використання ERP-системи для автоматизації	Перевірка правильності налаштування ERP-системи, щоб переконатися в ефективності її використання для ведення розрахунків з контрагентами. Це включає перевірку коректності автоматичного формування звітів, а також налаштування для контролю прострочених платежів і заборгованостей.
Контроль відповідності	Перевірка на відповідність усієї фінансової документації та облікових операцій чинному законодавству. Аудитор перевіряє,

законодавству	чи розрахунки з контрагентами податковими нормами, бухгалтерськими стандартами та іншими вимогами.
<i>Продовж.табл.3.1.</i>	
Аналіз результатів внутрішніх перевірок	Оцінка результатів попередніх внутрішніх перевірок і аудитів, особливо щодо розрахунків з контрагентами. Прийом дозволяє застосувати, які були винесені попередні проблеми та ці були вони усунуті, а також відкрити нові проблеми, які могли виникнути через зміни в бізнес-процесах. Аналіз попередніх перевірок дає змогу краще зрозуміти слабкі місця в організації обліку та виправити їх на етапі аудиту.
Оцінка внутрішнього контролю	Перевірка внутрішнього контролю включає в себе оцінку процесів, які містять контроль за правильністю обліку та виконанням фінансових операцій, включаючи розрахунки з контрагентами. Аудитор перевіряє наявність процедур узгодження рахунків, моніторингу прострочених зобов'язань та виконання фінансових зобов'язань, а також можливість запобігання шахрайству. Оцінка ефективності внутрішнього контролю дозволяє виявити слабкі місця і вжити заходи для покращення системи.

Сформовано автором: [16; 23; 27; 32; 35; 37; 38]

Ці методичні прийоми дають змогу організувати аудит розрахунків з контрагентами на всіх етапах діяльності консалтингової компанії, виділити можливі проблеми та забезпечити ефективне управління фінансовими ризиками.

МСА 700 визначає основними цілями аудитора: сформувавши думку про фінансові звіти, виходячи з висновків на основі отриманих аудиторських доказів та висловити чітко думку у письмовому звіті, який має опис підстави для висловлення такої думки. Тому на заключному етапі аудиту, аудитор дає своє остаточне судження про фінансові звіти компанії. Після виконання всіх процедур збору доказів, перевірки документів аудитора та оцінки ризиків, формулює свою думку на основі отриманих доказів. Мета цього етапу — підтвердження, у Звіті незалежного аудитора, що фінансова звітність компанії достовірною та сформована відповідно до вимог стандартів бухгалтерського обліку і облікової політики. «Звіт незалежного аудитора» може бути як позитивним, так і умовно позитивним, у залежності від того, наскільки точні є фінансові звіти, або ж може публікувати коментарі, якщо є суттєві відхилення [23; 36].

Таким чином, формування висновку на завершальному етапі аудиту є критичним етапом, який забезпечує прозорість і довіру до фінансових результатів

організації, а також служить усім інструментом для управлінських рішень та розробці подальших фінансових стратегій.

3.2. Оцінка результатів аудиту

Основною метою під час проведення аудиту розрахунків із покупцями, постачальниками та підрядниками є перевірка правильності та достовірності відображення всіх господарських операцій у бухгалтерському обліку та звітності [29].

Аудит зовнішній на ТОВ не проводився, тому метою проведення аудиту розрахунків з контрагентами стало перевірка достовірності відображення у обліку та звітності розрахунків з контрагентами (внутрішній аудит).

Внутрішній аудит – “це незалежна, об’єктивна діяльність з надання гарантій та консультаційних послуг, що має приносити користь організації та покращувати її діяльність

Внутрішній аудит допомагає організації досягати поставлених цілей використовуючи системний і послідовний підхід до оцінки та підвищення ефективності процесів управління ризиками, системи контролю і корпоративного управління” [33].

У своїй праці Феофанова І.В. та Хорольська Н.В. визначають контрольну та інформаційно-аналітичну функції внутрішнього аудиту, координуючу і стратегічну [35]. При чому, дві перших стосуються оцінки системи внутрішнього контролю та оптимізація вибору клієнтів підприємством, стратегічна функція направлена на оцінку ефективності діяльності, дозволяє представити аналітичну інформацію про стан розрахунків з контрагентами і проконсультувати керівництво щодо напрямів удосконалення.

Авторами виділено три етапи внутрішнього аудиту розрахунків [33-36], тому ми на основі цього сформуємо етапи внутрішнього аудиту розрахунків з контрагентами для ТОВ:

1. Перевірка договірних зобов'язань, де процедурами перевірки визначено перевірку наявності та правильності оформлення договорів, виконання договірних зобов'язань, аналіз договірних зобов'язань з контрагентами.

2. Перевірка первинної документації та облікових регістрів з обліку розрахунків з контрагентами – процедури перевірки правильності оформлення первинної документації та регістрів обліку, оцінка виконаних робіт, наданих послуг, порядку прийому ТМЦ від постачальників.

3. Перевірка відображення в обліку і фінансовій звітності розрахунків з контрагентами. Процедурами є перевірка правильності та повноти відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку, перевірка повноти і правильності відображення заборгованості за розрахунками з контрагентами у фінансовій звітності.

На основі досліджених джерел, сформуємо загальну послідовність етапів аудиторської перевірки розрахунків з контрагентами.

Таблиця 3.2.

Етапи аудиторської перевірки розрахунків з контрагентами

Етапи аудиторської перевірки	Документальне забезпечення
1. Оцінка стану бухгалтерського обліку, фінансової звітності та внутрішнього контролю. Перевірка облікової політики за розрахунками з замовниками консалтингових послуг, формування ціни на послуги, розрахунків з покупцями, постачальниками і підрядниками. Перевірка наявності Договорів на виконання послуг та додаткових угод.	Наказ про облікову політику, первинні облікові документи, посадові інструкції працівників, фінансово-економічна звітність, договори на консалтингові послуги тощо
2. Здійснення перевірки правильності відображення дебіторської заборгованості і зобов'язань у бухгалтерському обліку	Акти приймання-здачі виконаних робіт, документи про оплату за виконані роботи, Облікові регістри з обліку розрахунків з покупцями і замовниками, постачальниками і підрядниками, іншими дебіторами і кредиторами, накладні, рахунки-фактури, ПН, відповіді на запити аудитора
3. Звірка залишків по рахунках 36,	Головна книга та облікові регістри

37, 63, 685 з даними Головної книги та залишками в облікових регістрах (автоматизована форма дозволяє сформулювати оборотні відомості за рахунками за період)	
<i>Продовж.табл.3.2.</i>	
4. Перевірка реальності дебіторської і кредиторської заборгованості	Договори на надання послуг, додаткові угоди, накладні, банківські і касові документи, виписки банку, Акти приймання – передачі, Акти виконаних робіт, платіжні доручення та ін..
5. Перевірка інвентаризації та відображення її результатів щодо дебіторської і кредиторської заборгованості	Акт інвентаризації розрахунків з дебіторами і кредиторами, Журнал реєстрації господарських операцій, оборотно-сальдова відомість
6. Перевірка правильності проведення взаємозаліків заборгованостей	Акти звірки розрахунків
7. Формулювання висновків за результатами аудиту.	Робочі документи аудитора, аудиторський висновок, Звіт незалежного аудитора.

Сформовано самостійно [22; 23; 37]

З огляду на проведені дослідження, ми сформували Програму внутрішнього аудиту розрахунків з контрагентами у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3.

Програма аудиту розрахунків з контрагентами на ТОВ «Люкс бухгалтерія
(термін проведення аудиту - з 04.03-08.03.2024 р.)

Етап аудиту	Виконавець	Термін виконання
1. Підготовчий етап: Ознайомлення з документами ТОВ, визначення мети, завдань і термінів виконання Оціна внутрішнього контролю - Оцінка використання ERP-системи для автоматизації облік оцінка наявності, своєчасності та ефективності внутрішнього контролю	Пудлик А.Ю.	04.03
2. Вивчення облікових процедур	Пудлик А.Ю.	04.03
3. Тестування документів	Пудлик А.Ю.	05.03
4. Оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості	Пудлик А.Ю.	06.03
5. Перевірка взаєморозрахунків з контрагентами	Пудлик А.Ю.	06.03
6. Оцінка процедур контролю	Пудлик А.Ю.	07.03
7. Інтерв'ю з ключовими співробітниками	Пудлик А.Ю.	07.03
8. Оцінка відповідності законодавству	Пудлик А.Ю.	08.03

Першим етапом аудиту на ТОВ була перевірка всієї фінансової та юридичної документації, що розраховується з контрагентами. Сюди входять рахунки-фактури, платіжні доручення, договори, акти виконаних робіт та інші первинні документи, які підтверджують здійснені операції. Важливо перевірити правильність оформлення документів, їх відповідність законодавчим вимогам, а також містяться між всіма документами. Цей процес дозволяє виявити помилки або порушення в документообігу.

Ми провели на наступному на етапі аудиту перевірку списку контрагентів, з якими консалтингова компанія взаємодіє. також, потрібно класифікувати контрагентів на різні категорії, такі клієнти, як, постачальники, стратегічні партнери тощо. Цей прийом дає змогу здійснити аналіз ризиків за кожною категорією контрагентів, а також програму, чи правильно компанія керує своїми фінансовими зобов'язаннями перед шкірною групою контрагентів. на цьому слід перевірити фінансову стабільність та надійність контрагентів.

Список контрагентів розміщений у додатках до дипломної роботи (у оборотних відомостях за рахунами 36,63,685).

Ми перевірили справність виконання зобов'язань компанією та її контрагентами. У другому розділі проведено аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості, не виявлено прострочених платежів та причинами наявності дебіторської заборгованості є затримка в межах вказаних у договорі термінів, кредиторської заборгованості ТОВ немає.

Сучасні інформаційні системи для управління підприємствами (ERP-системи) виконують важливу роль в автоматизації процесів обліку та моніторингу фінансових операцій і на ТОВ організація обліку забезпечує повну автоматизацію облікових робіт.

Отже, при проведенні внутрішнього аудиту нами було використано діючі методи і методики та МСА.

Оскільки Звіту незалежного аудитора фірма немає, можемо сформулювати результуючий запис для висловлення думки аудитора. Дані про розрахунки з контрагентами у ф№1 відображені у Таблиці 3.4.

Таблиця 3.4.

Аналіз даних Балансу про стан розрахунків з контрагентами за 2022-2023 рр.

Показник	роки		Код рядка	відхилення
	2022	2023		
Дебіторська заборгованість				
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги	533.3	184.1	1125	-349,2
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	-	-	1135	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	129,1	276.6	1155	147,5
Дебіторська заборгованість, всього	662.4	460.7	х	-201.7
Питома вага дебіторської заборгованості у складі активів	74.2	55.5	х	-18.7
Кредиторська заборгованість (стан зобов'язань)				
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги	3,2	13,5	1615	10,3
За розрахунками з бюджетом	5.1	20.7	1620	15,6
За розрахунками зі страхування	1,3	-	1625	-1,3
За розрахунками з оплати праці	-	-	1630	-
Інші поточні зобов'язання	188.3	180,2	1690	-8,1
Довгострокові зобов'язання	-	-		
Кредиторська заборгованість, всього	197,9	214,4	х	16,5

Сформовано автором за даними звітності ТОВ «Люкс бухгалтерія» за 2023 рік.

Дебіторська заборгованість станом на 2023 рік вдвічі перевищує кредиторську і становить 460,7 тис.грн., хоч у структурі активів її питома вага знизилась на 18,7%.

Зміст твердження для висловлення думки аудитора: «Річна фінансова звітність ТОВ «Люкс бухгалтерія» у складі Фінансової звітності малого підприємства – ф№1-м Балансу та ф№2-м «Звіту про фінансові результати» за 2023 рік підготовлені відповідно до НПСБО 25»Спрощена фінансова звітність» та ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», містить достовірне та об'єктивне подання інформації та відображення стану активів,

пасивів, доходів, витрат та фінансових результатів ТОВ в частині розрахунків з контрагентами».

3.3. Напрями оптимізації організації аудиту розрахункових операцій

Розрахункові операції є ключовим елементом фінансової діяльності будь-якого підприємства, зокрема консалтингової фірми. Ефективна організація аудиту цих операцій забезпечує фінансову прозорість, зменшує ризики шахрайства та сприяє прийняттю об'єктивних управлінських рішень. У зв'язку з цим постає питання оптимізації процесів аудиту, яке потребує системного підходу. Слід уникати порушень щодо розрахункових операцій та невідповідностей відображення у обліку дебіторської і кредиторської заборгованості (Додаток Ж)

Серед основних напрямів оптимізації організації аудиту розрахункових операцій для консалтингової фірми є продовження здійснювати внутрішній аудит розрахунків з контрагентами.

Можливість та необхідність проведення внутрішнього аудиту визначається власниками ТОВ. Метою є ефективне систематичне спостереження за усіма обставинами, створеними у ТОВ, що підлягають внутрішньому контролю.

Оперативний контроль за розрахунками із замовниками консалтингових та інших послуг та постачальників дасть можливість знизити ризики, які можуть виникнути внаслідок невиконання договірних зобов'язань.

Оскільки у ТОВ є визначена відповідальна особа, яка на етапі укладання договорів проводить техніко-економічне обґрунтування необхідності укладеного договору, здійснює ціновий моніторинг аналогічних послуг, а на етапі контролю – веде оперативний облік виконання договірних зобов'язань, то слід подбати про належну оплату праці.

Ефективний внутрішній контроль є основою успішного аудиту розрахункових операцій. Консалтингова фірма повинна розробити чіткі процедури обліку та звітності, забезпечити розподіл обов'язків між працівниками,

а також впровадити регулярний моніторинг фінансових транзакцій. Це не лише спрощує роботу аудиторів, але й мінімізує можливості для шахрайства.

Ще одним з напрямів є автоматизація аудиторських процесів. Використання сучасного програмного забезпечення для аналізу розрахункових операцій дозволяє значно зменшити час на перевірку даних, а також підвищити точність аудиторських висновків. Інтеграція спеціалізованих програм, таких як системи управління бухгалтерією та аналітичні платформи, забезпечує оперативний доступ до даних та їх аналіз у режимі реального часу [30; 48].

Впровадження ризик-орієнтованого підходу в аудиті для консалтингової фірми, яка має справу з різними клієнтами та складними фінансовими операціями є важливим для усунення найбільш ризикових аспектів розрахункових операцій. Це дозволяє зосередити ресурси на перевірці критично важливих ділянок, що підвищує ефективність аудиту та знижує ймовірність пропуску суттєвих помилок чи порушень [50].

Важливим напрямом є вдосконалення кваліфікації аудиторського персоналу. Розрахункові операції можуть мати специфічні особливості залежно від діяльності фірми. Тому постійне навчання аудиторів, їх ознайомлення з новими стандартами бухгалтерського обліку та технологічними рішеннями є необхідною умовою якісного аудиту. Також важливим є розвиток навичок аналізу великих масивів даних, що є характерним для сучасного аудиту.

Дотримання етичних стандартів та забезпечення незалежності аудиту є визначальними чинниками при проведенні аудиту. Аудит розрахункових операцій повинен бути прозорим і неупередженим, а будь-які конфлікти інтересів мають бути виключені. Для консалтингової фірми це особливо важливо, адже її репутація є одним з основних активів.

Таким чином, оптимізація організації аудиту розрахункових операцій для консалтингової фірми передбачає комплекс заходів, спрямованих на автоматизацію процесів, впровадження ризик-орієнтованого підходу, підвищення кваліфікації персоналу, вдосконалення внутрішнього контролю та забезпечення

етичних стандартів. Реалізація цих напрямів сприятиме підвищенню ефективності аудиту, забезпеченню фінансової стабільності фірми та її конкурентоспроможності на ринку.

Висновки до розділу 3

Цей розділ було присвячено вивченню питань організації аудиту розрахунків з контрагентами у ТОВ «Люкс бухгалтерія»

Аудит розрахунків з клієнтами консалтингових фірм є ключовим етапом забезпечення надійності фінансової звітності та ефективного управління фінансовими ризиками. Організація аудиту вимагає державного планування, яке включає наступні етапи, спрямовані на досягнення головної мети – висловлення незалежної думки про надійність даних про розрахунки з контрагентом.

Нами розглянуто ключові методичні прийоми, такі як аналіз документації, оцінка платіжної дисципліни, перевірка наявності подвійного обліку, інтерв'ю з ключовими співробітниками, контроль відповідності та використання ERP-системи, дозволяють комплексно оцінити стан обліку та взаєморозрахунків з агентами. Застосування цих прийомів сприяє виявленню проблемних аспектів, мінімізації ризиків, пов'язаних з фінансовою діяльністю, та формуванню ефективної системи внутрішнього контролю.

Зосереджено увагу на тому, що на завершальному етапі аудитор, відповідно до МСА 700, формулює свою думку на основі отриманих доказів і дає «Звіт незалежного аудитора», що є підґрунтям для прийняття управлінських рішень. Це забезпечує прозорість фінансових операцій компанії, забезпечує довіру до її звітності.

Нами розроблено програму і План проведення внутрішнього аудиту стану розрахунків з контрагентами, запропоновано висновок щодо достовірності даних обліку і звітності щодо розрахунків з контрагентами, визначено перевищення дебіторської заборгованості станом на 31.12.2023 року над кредиторською.

Серед запропонованих заходів удосконалення організації аудиту є внутрішній аудит, автоматизація, стимулювання праці внутрішнього аудитора та застосування ризик-орієнтованого підходу в аудиті.

ВИСНОВКИ

У дослідженні теми «Організація обліку та аудиту розрахунків з контрагентами ТОВ «Люкс бухгалтерія» визначені теоретичні основи, здійснено дійсний аналіз практичного стану обліку та аудиту на підприємстві в запропоновані напрямки удосконалення.

Дослідження проведено у трьох розділах, до кожного з яких сформовані висновки.

Аналіз сучасного стану обліку розрахунків на ТОВ «Люкс бухгалтерія» продемонстрував наявність ефективних методик ведення обліку, виявлено також низку проблем, пов'язаних з недостатньою аналітичністю облікових процесів, недоліками у внутрішньому контролі та управлінні платіжною дисципліною.

ТОВ основним видом діяльності має визначено «діяльність у сфері бухгалтерського обліку, аудиту, консультування з питань оподаткування» і за підсумками діяльності є прибутковим та характеризується позитивною динамікою зміни основних показників діяльності.

Аудит розрахунків з контрагентами передбачає проведення внутрішнього аудиту з можливістю визначення ризику, пов'язаного з дублюванням окремих облікових записів, несвоєчасними розрахунками та невідповідністю нормативним вимогам до документів. Для їх усунення пропонуємо низку заходів, серед яких удосконалення ERP-системи, посилення внутрішнього контролю, підвищення кваліфікації персоналу та вдосконалення аудиторських процедур.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цивільний кодекс України №435-IV від 16.01.2003р.: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. №436-IV [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010р №2755-VI:[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Господарський процесуальний кодекс України №1798-XII від 06.11.1991р.: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України, від 01.10.2018 №2258-VIII– [Електронний ресурс] – [Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>];
6. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України, від 16. 07. 1999 № 996 – [Електронний ресурс] – [Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>];
7. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999р. №237: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. №20: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>

10. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Інструкція Міністерства фінансів України. № 291 від 30.11.99р.: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0893-99>

11. Про Національний банк України. Закон України: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

12. Про платіжні послуги. Закон України №2888 від 12.01.2023.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>

13. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995р. №88 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

14. Візіренко С.В., Іваніцький К.В. Організація обліку розрахунків з контрагентами: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2020/11.pdf

15. Мазур, Н., & Ніколашин, А. (2021). Ринок консалтингових послуг в Україні та світі в умовах глобальних змін. Економіка та суспільство, (24). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-15>

16. Аудит: підручник (в двох частинах) / за ред. Грушко В.І./ Брадул О.М., Шепелюк В.А, Ільїна С.Б., Юнацький М.О., Хорошенюк А.П., Брадул Т.В., 4-те вид. доп. і перероб. – К. : Видавництво Ліра-К, 2019. – 324 с.: <http://lira-k.com.ua/preview/12559.pdf>

17. Бухгалтерський облік в двох частинах [Електронний ресурс]: електронні ресурси ВНТУ / П.В. Чалюк, Л.Я. Швейкіна, Л.В. Чаплигіна. – Режим доступу до ресурсу: http://posibnyky.vntu.edu.ua/buh_ob/index.htm

27. Добнева Д.В. (2016). Дослідження місця та ролі консалтингових компаній в організації обліку сучасного підприємства.. Science Rise, 10(1), 6-Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/texc_2016_10%281%29_3.

28. Колісник Б.А. Основні критерії вибору консалтингових підприємств при наданні облікових послуг: Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України:

[http://ird.gov.ua/sep/sep20193\(137\)/sep20193\(137\)_068_KolisnykHM,Kolisnyk.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20193(137)/sep20193(137)_068_KolisnykHM,Kolisnyk.pdf)

29. Руда, Л., Причеп, І., & Липецька, О. (2022). Організація обліку та методичні засади проведення аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками. Економіка та суспільство, (35). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-48>

30. Мулик Я.І. Стан та перспективи розвитку аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. № 2. С. 106–115.

31. Гевчук А.В. Методика дослідження бухгалтерської звітності в процесі перевірки розрахунків з контрагентами. Інтернаука. Серія «Економічні науки». 2019. № 6. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-6-5073>

32. Нікітчук К.М. Аудиторські процедури як основи контролю розрахунків із постачальниками і підрядниками. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2016. № 4(04). URL: http://www.easterneurope-bm.in.ua/journal/4_2016/81.pdf

33. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (стандарти). URL: <https://www.iaa.org.ua/wp-content/uploads/2013/08/IPPF-Standards-2017-Ukrainian.pdf>

34. Сирцева С.В., Щербак М.М. Напрями вдосконалення обліку, аналізу та аудиту розрахунків із контрагентами. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 14. URL: <http://globalnational.in.ua/issue-14-2016/22-vipusk-14-gruden-2016-r/2695-sirtseva-s-v-shcherbak-m-m-napryamiudoskonalennya-obliku-analizu-i-auditu-rozrakhunkiv-z-kontragentami>

35. Феофанова, І., & Хорольська, Н. (2019). Організація внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками. Сталій розвиток економіки, (4 (45), 142-149.
36. Lubenchenko O., Shulha S., Korinko M. New Standards of Quality Management in Audit. The Risk-Based Approach. Statistics of Ukraine. 2022. 1. P.124–133
37. Lubenchenko O., Shulga S, Pavlova H. Method of auditing in conditions of martial law. Statistics in transition new series and statistics of ukraine. 2022. Vol. 23, №5. P.87-101 DOI 10.59170/stattrans-2023-006, URL: https://sit.stat.gov.pl/SiT/SpecialIssue/OnlineFirst/06_Olha%20Lubenchenko%20Svitlana%20Shulga%20%20sit%2024%201%20s87-101_102.pdf
38. Семенець А. О. Внутрішній аудит у системі управління підприємством торгівлі: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: Харків. ін-т фінансів КНТЕУ, 2019. 372 с.
39. Клим Н.М. Бухгалтерський облік: Підручник/Н.М.Клим. – 2-е вид., переробл. І доп. – Львів: «Галицька видавнича спіла», 2021. – 428 с.
40. Мегеден Н.М. Аналіз фінансового стану як інструмент забезпечення сталого розвитку суб'єкта господарювання. 2019. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wpcontent/uploads/2019/12/155.pdf>
41. Міхно А. Ю. Аналіз фінансового стану та перспективи розвитку діяльності підприємства : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавра : спец. 072 – фінанси, банківська справа та страхування / наук. кер. Л. С. Захаркіна. Суми : Сумський державний університет, 2024. 51 с.
42. Облік у галузях економіки: підручник/Гарасим П.М., Клим Н.М, Новак У.П, Падюка М.В. Львів: СПОЛОМ, 2024. 264 с.
43. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджені наказом Міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 і зареєстровані в Міністерстві юстиції України від 08.02.2001 р. за № 121/5312. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua

44. Приймак С.В. Фінансовий аналіз. Практикум : [навчальний посібник]. – Львів, 2021. – 264 с: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/Finansovyy-analiz-praktykum-Pryymak-S.V.-peretvoreno.pdf>
45. Сайт ПНС ім. С. Кузнеця. Методичне забезпечення з навч. дисципліни "Економічний аналіз"/ М. П. Мартіянова, Н. М. Усенко. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=6771>.
46. Фінансовий аналіз : методичні рекомендації до самостійної роботи для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня / уклад. М. М. Берест. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 48 с.: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/25444/1/2021-%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%20%D0%9C%20%D0%9C.pdf>
47. Trisa Wahyuningsih, Lintang Venusita Financial analysis of retail companies using the altman, springate, zmijewski, fulmer, and grover bankruptcy prediction models. Journal of Accounting, Entrepreneurship, and Financial Technology. Vol 3 No 2. 2022 URL: <https://journal.uc.ac.id/index.php/JAEF/article/view/2661>
48. Шульга С.В. Розвиток теорії та методології аудиту в Україні в контексті процесів євроінтеграції: монографія. Київ: Видавець Позднішев, 2019. 440 с.
49. Шульга С. В. Внутрішній аудит як складова системи управління підприємством. Статистика України. 2022. № 3–4. С. 166–173.
50. Шульга С.В. Методичні аспекти оцінки ризиків при наданні аудиторських послуг. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2019. № 5 (268). С. 233-256

ДОДАТКИ

